

OSCAR WILDE

EEN IDEALE ECHTGENOOT

VERTALING MARTIJN
NIEUWERF, 'T BARRE LAND

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

De Nieuwe Toneelbibliotheek

Tekst #NR 645

EEN IDEALE ECHTGENOOT

1.

© 1895, Oscar Wilde, © 2003, vertaling Martijn Nieuwerf, 't Barre Land

De Nieuwe Toneelbibliotheek, Tekst #645
© 1895, Oscar Wilde
© 2003, Martijn Nieuwerf, 't Barre Land (vertaling)
Eerste druk 2022

isbn 978-94-6076-645-9
nur 307

Niets uit deze uitgave mag worden opgevoerd of verveelvoudigd zonder schriftelijke toestemming van de schrijver en De Nieuwe Toneelbibliotheek

No part of this book may be reproduced in any way without written permission from the writer and De Nieuwe Toneelbibliotheek

De Nieuwe Toneelbibliotheek bestaat uit

Mara Aronson
Connie Nijman
Ditte Pelgrom
Redacteur
Ricky Schouten

Typografie en basis lay-out

Connie Nijman
Printwerk
Hollandridderkerk, Ridderkerk

info@denieuwetoneelbibliotheek.nl
Postadres De Nieuwe Toneelbibliotheek
Willem Beukelsstraat 42 1097 ct Amsterdam

Een ideale echtgenoot is online te bestellen op:
www.denieuwetoneelbibliotheek.nl

De personen van het stuk

Lord Caversham

Lord Arthur Goring *zoon van Lord Caversham*

Sir Robert Chiltern *onderminister van Buitenlandse Zaken*

Vicomte de Nanjac *attaché van de Franse ambassade in Londen*

Mr Montford

Mason *butler van Robert*

Phipps *bediende van Arthur*

James *lakei*

Harold *lakei*

Lady Gertrude Chiltern

Lady Diana Markby

Gravin van Basildon

Mrs Marchmont

Miss Mabel Chiltern *de zus van Robert*

Mrs Laura Cheveley

Tijd: heden

Plaats: Londen

Het stuk speelt zich af binnen vierentwintig uur

eerste bedrijf

De achthoekige kamer in Robert Chilterns huis aan Grosvenor Square.

De kamer is schitterend verlicht en vol met mensen. Bovenaan de trap staat Gertrude, een dame van een ernstige Griekse schoonheid, ongeveer zevenentwintig jaar oud. Zij verwelkomt de gasten. Bovenin het trappenhuis hangt een grote kroonluchter met kaarsen die een enorm achttiende eeuwse Frans gobelin verlichten – het stelt ‘De Triomf der Liefde’ voor naar een ontwerp van Boucher – het gobelin bedekt de muur langs de trap. Aan de rechterkant is de deur naar de muziekkamer. De klanken van een strijkkwartet zijn vagelijk hoorbaar. Aan de linkerkant zijn de deuren naar de andere ontvangstkamers. Lady Marchmont en Lady Basildon, twee zeer mooie vrouwen, zitten naast elkaar op de Lodewijk XVI-sofa. Hun geaffecteerde manieren zijn van een delicate charme. Watteau had hen wat graag willen schilderen.

marchmont Ga jij nog naar de Hartlocks vanavond, Margaret?

basildon Ik denk het. En jij?

marchmont Ja. Ze geven strontvervelende feestjes, vind je niet?

basildon Strontvervelend. Begrijp niet waarom ik ga. Begrijp niet waarom ik waar dan ook naartoe ga.

marchmont Ik kom hier om opgevoed te worden.

basildon Ah! Ik haat het om opgevoed te worden.

marchmont Ik ook. Het brengt je bijna op hetzelfde niveau als de middenstand. Maar Gertrude Chiltern, de schat, zegt altijd tegen mij dat ik één of ander serieus doel in mijn leven zou moeten hebben. Dus kom ik hier om er één te zoeken.

basildon *rondkijkend door haar lorgnet* Ik zie hier vanavond niemand die mogelijkserwijs een serieus doel genoemd kan worden. De man die naast mij zat aan tafel, sprak continu over zijn eigen vrouw.

marchmont Wat vulgair van hem.

basildon Verschrikkelijk vulgair! Waarover sprak jouw tafelman?

marchmont Over mijzelf.

basildon En was het interessant?

marchmont Totaal niet.

basildon Wat zijn wij toch een martelaressen, hè Margaret.

marchmont En wat staat dat ons toch goed, Olivia.

Ze staan op en gaan naar de muziekkamer. Vicomte de Nanjac, een jonge attaché berucht om zijn stropdassen en zijn anglomanie komt half buigend binnen en mengt zich in het gesprek.

mason kondigt de gasten aan Mister en Lady Jane Barford. Lord Caversham.

Lord Caversham komt binnen. Een oudere heer van zeventig. Hij draagt een lintje en een ster van de Orde van de Kousenband. Een echt Whig-type. Hij lijkt enigszins op een schilderij van Lawrence.

lord caversham Goedenavond Gertrude! Is die nietsnut van een zoon van me hier geweest?

gertrude *glimlacht* Ik geloof niet dat Arthur er al is.

mabel *loopt op Lord Caversham af* Waarom noemt u Arthur een nietsnut?

Mabel is het ideale voorbeeld van de Engelse schoonheid, het appelbloesem-type. Zij bezit de geurige zoetigheid en de vrijheid van een bloem. Door de zon beschenen kleine krullende golfjes in haar haar, en de kleine mond met gespleten lippen staat vol verwachting, als de mond van een kind. Zij bezit de charmerende tirannie van de jeugd, en de verbazingwekkende moed van de onschuld. Mensen die gezond van geest zijn, doet zij niet aan enig kunstwerk denken. Maar ze is zeker een Tanagra-beeldje, en het zou haar behoorlijk in verlegenheid brengen als dit tegen haar zou worden gezegd.

lord caversham Omdat hij zo'n doelloos leven leidt.

mabel Hoe kunt u zoiets zeggen? Hij gaat elke ochtend om tien uur rijden op de Row, gaat drie keer per week naar de opera, verkleedt zich op z'n minst vijf keer per dag en gaat iedere avond uit eten. Dat noemt u toch geen doelloos leven, of wel?

lord caversham *kijkt haar aan met een vriendelijke twinkeling in zijn ogen* U bent een zeer charmante jongedame!

mabel Wat lief dat u dat zegt, Lord Caversham! Kom toch vaker bij ons langs. U weet dat wij altijd thuis zijn op woensdag, en u ziet er zo goed uit met uw ster!

lord caversham Ga nooit meer ergens heen. Ziek van de Londense society. Zou er niets tegen hebben aan mijn eigen kleermaker te worden

voorgesteld, hij stemt altijd aan de goeie kant. Maar maak hevig bezwaar te moeten dineren met de modiste van mijn vrouw. De hoeden van Lady Caversham nooit kunnen uitstaan.

mabel O, ik ben dol op de Londense society! Ik vind dat die immens is verbeterd. Ze bestaat volledig uit prachtige monsters en briljante leeghoofden. Precies wat society moet zijn.

lord caversham Hum! Welke is mijn zoon? Briljant leeghoofd, of dat andere?

mabel *ernstig* Arthur is een klasse apart. Maar hij is op de goede weg!

lord caversham Waarnaartoe?

mabel *met een kleine buiging* Ik hoop u dat zeer spoedig te laten weten, Lord Caversham!

mason *kondigt gasten aan* Lady Markby. Mrs Cheveley.

Diana en Laura komen binnen. Diana is een plezierige, vriendelijke, populaire vrouw, met grijs haar à la marquise en kant van hoge kwaliteit. Laura, die haar vergezelt, is lang en tamelijk tenger. Lippen zeer dun en opzichtig gestift, een knalrode streep in een ziekelijk bleek gezicht.

Venetiaans rood haar, haviksneus en een lange hals. Rouge benadrukt de natuurlijke bleekheid van haar huid. Grijsgroene, rusteloze ogen. Ze draagt heliotroop, met diamanten. Ze ziet er enigszins als een orchidee uit, en prikkelt de nieuwsgierigheid van anderen. Al haar bewegingen zijn uiterst gracieuus. Een kunstwerk, als geheel, maar de invloed van teveel verschillende stijlen is zichtbaar.

diana Goedenavond Gertrude! Zo lief van je dat ik mijn vriendin Mrs Laura Cheveley mocht meebrengen. Twee zulke charmante vrouwen moeten elkaar toch leren kennen.

gertrude *loopt op Laura af met een lieve glimlach. Stopt dan plotseling en buigt nogal afstandelijk* Ik denk dat Mrs Cheveley en ik elkaar al eens hebben ontmoet. Ik wist niet dat ze nog een keer getrouwd was.

diana *vriendelijk* Tegenwoordig trouwen de mensen zo vaak als ze kunnen, toch? Dat is heel modieus.

tegen iemand anders Ah! Madame de barones! Hoe is het met de baron? Nog altijd weke hersenen? Ja, dat was te verwachten. Zijn vader was net zo. Er gaat niks boven ras, toch?

laura *met haar waaier spelend* Maar, hebben wij elkaar echt al eens ontmoet, Lady Chiltern? Ik kan mij niet herinneren waar. Ik ben al zo

lang weg uit Engeland.

gertrude Wij hebben samen op school gezeten, Mrs Cheveley.

laura *laatdunkend* Is dat zo? Ik herinner mij niks meer van mijn schooltijd. Ik heb zo'n vaag idee dat die afschuwelijk was.

gertrude *koud* Dat verbaast me niet.

laura *op haar liefst* Weet u, ik kijk er erg naar uit die slimme echtgenoot van u te ontmoeten, Lady Chiltern. Sinds hij op Buitenlandse Zaken zit, spreekt heel Wenen over hem. Zelfs de kranten kunnen zijn naam zonder fouten schrijven. En dat op zich is al een reden om in de krant te komen.

gertrude Ik denk niet dat u en mijn man veel gemeen zullen hebben, Mrs Cheveley. *loopt weg*

nanjac Oh, chère Madame, quelle surprise! Ik heb u niet meer gezien sinds Berlijn.

laura Niet meer sinds Berlijn, Vicomte. Vijf jaar geleden!

nanjac En u bent jonger en schoner dan ooit. Hoe maakt u dat toch klaar?

laura Door tot regel te maken alleen te spreken met uiterst charmante mensen zoals u.

nanjac Ah! U vleit mij. U botert mij, zoals ze hier in Engeland zeggen.

laura Zeggen ze dat hier in Engeland? Wat vreselijk van ze!

nanjac Ja, ze hebben een prachtige taal. Dat zou meer geweten mogen zijn.

Robert komt binnen. Een man van veertig, maar ziet er wat jonger uit.

Gladgeschoren, met fijne gelaatstrekken, donker haar en donkere ogen.

Een opmerkelijke persoonlijkheid. Niet populair – weinig

persoonlijkheden zijn dat – maar immens bewonderd door een select

gezelschap, en zeer gerespecteerd door velen. Zijn manier van doen is

zeer gedistingeerd, met een vleugje trots. Je voelt dat hij zich bewust is

van zijn succes in het leven. Een nerveus temperament met een

vermoeide blik. De strak-gebeitelde mond en kin contrasteren opvallend

met de romantische uitdrukking in zijn diepliggende ogen. Deze

tegenstelling suggereert een bijna complete scheiding van hartstocht en

intellect, alsof denken en voelen ieder in hun eigen sfeer zijn geïsoleerd

door een soort tucht van de wilskracht. Er is een nervositeit in zijn

neusvleugels, en in de bleke, dunne, spitse handen. Het zou

onnauwkeurig zijn hem schilderachtig te noemen. Schilderachtigheid

overleeft het Parlement niet. Maar Van Dyck zou zijn hoofd wel hebben willen schilderen.

robert Goedenavond Lady Markby. Ik hoop dat u Sir John meegebracht hebt.

diana Oh! Ik heb een veel interessanter iemand meegebracht dan Sir John. Sinds Sir John zich met politiek bezighoudt, is zijn humeur ondraaglijk geworden. Tegenwoordig, nu de kamerleden zich nuttig proberen te maken, richten ze vooral veel schade aan.

robert Ik hoop van niet, Lady Markby. Wij doen in ieder geval ons best om de mensen te vermaken. Maar wie is dan die interessante persoon die u heeft meegebracht?

diana Ze heet Laura Cheveley. Eén van de Dorsetshire-Cheveleys vermoed ik. Maar ik weet het niet zeker. Alle families zijn zo gemengd tegenwoordig. Als puntje bij paaltje komt, blijkt iedereen altijd iemand anders te zijn.

robert Laura Cheveley? Ik ken die naam ergens van.

diana Ze is net terug uit Wenen.

robert Ah, ja! Ik denk dat ik weet wie u bedoelt.

diana Oh, ze kent daar iedereen, en ze weet zulke enige schandalen over al haar vrienden. Ik moet volgende winter echt naar Wenen. Ik hoop maar dat de ambassade een goeie kok heeft.

robert Zo niet, dan moeten we de ambassadeur terugroepen. Kunt u Mrs Cheveley eens aanwijzen? Ik zou haar wel eens willen zien.

diana Ik zal u aan haar voorstellen. *tot Mrs Cheveley* Lieverd, Sir Robert wil je doodgraag leren kennen.

robert *met een buiging* Iedereen wil de briljante Mrs Cheveley leren kennen. Onze diplomaten in Wenen schrijven ons over niks anders.

laura Dank u, Sir Robert. Een kennismaking die begint met een compliment zal zeker eindigen in een oprechte vriendschap. En ik heb ontdekt dat ik Lady Chiltern al ken.

robert Echt?

laura Ja. Ze heeft mij er net aan herinnerd dat wij samen op dezelfde school hebben gezeten. Ik herinner het mij nu heel goed. Zij kreeg altijd de eerste prijs voor goed gedrag. Dat staat me vooral bij, dat Lady Chiltern altijd de eerste prijs voor goed gedrag kreeg.

robert *lachend* En wat voor prijzen kreeg u, Mrs Cheveley?

laura Mijn prijzen kwamen wat later in mijn leven. En ik geloof niet dat er één bij was voor goed gedrag. Dat ben ik vergeten.

robert Ik ben ervan overtuigd dat ze voor iets charmants waren.

laura Ik betwijfel of vrouwen ooit beloond worden voor hun charme. Ik denk eerder dat ze er gewoonlijk voor gestraft worden. In ieder geval worden tegenwoordig meer vrouwen oud door de trouw van hun bewonderaars dan door iets anders. Dat is tenminste de enige verklaring die ik heb voor die vreselijk vervallen aanblik van de meeste knappe vrouwen in Londen.

robert Dat klinkt als een verschrikkelijke filosofie. U proberen in te delen in een categorie zou onbeschaamd zijn, Mrs Cheveley. Maar mag ik u vragen: diep van binnen, bent u een optimist of een pessimist? Dat schijnen de enige twee religies te zijn die we tegenwoordig nog hebben.

laura O, geen van beide. Optimisme begint met een brede grijns en pessimisme eindigt met een nauwe blik. En daarbij zijn het alle twee maar poses.

robert U bent liever natuurlijk?

laura Soms. Maar dat is een heel moeilijke pose om vol te houden.

robert Wat zouden die moderne psychologische romanschrijvers, waar je zoveel over hoort, van zo'n theorie zeggen?

laura Ah, de kracht van vrouwen zit in het feit dat de psychologie ons niet kan verklaren. Mannen kunnen worden geanalyseerd, vrouwen... alleen aanbeden.

robert Dus u denkt dat de wetenschap de vrouw niet kan verklaren?

laura De wetenschap kan het onredelijke nooit verklaren. Daarom heeft de wetenschap ook geen toekomst, in deze wereld.

robert En vrouwen vertegenwoordigen het onredelijke?

laura Goedgeklede vrouwen, ja.

robert *met een beleefde buiging* Ik ben bang dat ik u op dat punt geen gelijk kan geven. Maar ga toch zitten. En zegt u mij eens: wat brengt u ertoe uw schitterende Wenen te verlaten voor ons sombere Londen – of is die vraag misschien indiscreet?

laura Vragen zijn nooit indiscreet. Antwoorden, soms.

robert Mag ik dan tenminste weten of het de politiek is of plezier.

laura Politiek is mijn enige plezier. Kijk, tegenwoordig is het niet modieus om te flirten vóór je veertigste, of romantisch te zijn vóór je

vijfenveertigste. Dus blijft er voor ons arme vrouwen die onder de dertig zijn – of zeggen te zijn – niks anders over dan politiek of liefdadigheid. En liefdadigheid lijkt mij de toevlucht te zijn geworden voor mensen die hun medemens op de zenuwen willen werken. Ik geef de voorkeur aan politiek. Ik denk dat die mij... beter staat.

robert De politiek is een nobel beroep.

laura Soms. En soms is het een slim spel, Sir Robert. En soms een grote last.

robert En wat is het voor u?

laura Een combinatie van de drie. *laat haar waaier vallen*

robert *pakt waaier op* Mag ik?

laura Dank u.

robert Maar u heeft mij nog niet verteld waarom u Londen plotseling zoveel eer aandoet. Het seizoen van de salonbijeenkomsten is bijna afgelopen.

laura De salonbijeenkomsten in Londen interesseren mij niet. Die lijken teveel op een huwelijksbureau. De mensen zijn óf op jacht naar een echtgenoot, óf ervoor op de vlucht. Ik wilde met u kennis maken. Echt waar. U weet hoe de nieuwsgierigheid van een vrouw is. Bijna even groot als die van een man. Ik wilde immens graag met u kennis maken en... u vragen iets voor mij te doen.

robert Ik hoop dat het niet iets kleins is, Mrs Cheveley. Ik heb erg veel moeite met kleine dingen.

laura *denkt een moment na* Nee, ik denk niet dat het iets kleins is.

robert Daar ben ik blij om. Vertel, wat is het.

laura Straks. *staat op* En mag ik nu je mooie huis bekijken? Baron Arnheim – herinner je je de baron? – vertelde mij altijd dat je een paar prachtige Corots bezat.

robert *met bijna onmerkbare schrik* Heb je baron Arnheim gekend?

laura *glimlachend* Intiem. Jij?

robert Wel eens gesproken.

laura Geweldige man, vond je niet?

robert *na een pauze* Hij was zeer opmerkelijk, in vele opzichten.

laura Ik vind het altijd zo jammer dat hij nooit zijn memoires heeft geschreven. Die zouden hoogst interessant zijn geweest.

robert Ja, hij kende de man en zijn steden goed, zoals de oude Griek.

laura Zonder het verschrikkelijke ongemak van een Penelope die thuis op hem zat te wachten.

mason Lord Arthur Goring.

Arthur komt binnen. Vierendertig, maar zegt altijd dat hij jonger is. Een beschaafd, uitdrukkelingsloos gezicht. Hij is slim, maar wil dat niet worden gevonden. Een kreukloze dandy, hij zou zich ergeren als men hem romantisch zou noemen. Hij speelt met het leven, en staat op zeer goede voet met de wereld. Hij houdt ervan verkeerd te worden begrepen. Het geeft hem een goede uitgangspositie.

robert Goedenavond, mijn beste Arthur! Laura, mag ik je Arthur voorstellen, de meest doelloze man van Londen.

laura Ik heb Arthur eerder ontmoet.

arthur *buigt* Ik had niet gedacht dat u zich mij zou herinneren, Mrs Cheveley.

laura Mijn geheugen is in voortreffelijke handen. En ben je nog steeds vrijgezel?

arthur Ik... geloof het wel.

laura Wat ontzettend romantisch!

arthur O! Ik ben helemaal niet romantisch. Daar ben ik te jong voor. Ik laat romantiek over aan de senioren.

robert Arthur is een product van de Savoir Vivre Club, Laura.

laura Hij doet die instelling alle eer aan.

arthur Mag ik vragen of u lang in Londen blijft?

laura Dat hangt deels af van het weer, deels van de keuken, en deels van Sir Robert.

robert Je gaat ons toch niet in een Europese oorlog storten, mag ik hopen?

laura Er dreigt geen gevaar, op dit moment!

Ze knikt naar Arthur met een geamuseerde blik in haar ogen, en vertrekt samen met Robert. Arthur drentelt naar Mabel toe.

mabel Je bent erg laat!

arthur Heb je me gemist?

mabel Afschuwelijk!

arthur Dan spijt het me dat ik niet langer ben weggebleven. Ik word graag gemist.

mabel Wat heel erg egoïstisch van je!

arthur Ik ben heel erg egoïstisch.
mabel Je hebt het altijd alleen maar over je slechte eigenschappen,
Arthur.
arthur Ik heb je nog maar de helft verteld, Mabel.
mabel Is de rest erg slecht?
arthur Verschrikkelijk! Wanneer ik er 's nachts aan denk, val ik meteen
in slaap.
mabel Ik ben dol op je slechte eigenschappen. Ik wil niet dat je er ook
maar één wegdoet.
arthur Wat heel erg aardig van je! Maar ja, jij bent altijd aardig. À
propos, ik moet je iets vragen, Mabel. Wie heeft Laura Cheveley
meegebracht? Die dame in 't heliotroop die zojuist de kamer heeft
verlaten met je broer?
mabel O, Lady Markby geloof ik. Hoezo?
arthur Ik heb haar in geen jaren gezien, dat is alles.
mabel Wat een absurde reden!
arthur Alle redenen zijn absurd.
mabel Wat voor soort vrouw is het?
arthur O! Overdag een genie en 's nachts een schoonheid.
mabel Ik vind haar nu al vervelend.
arthur Maar jij hebt ook een hele goeie smaak.
vicomte de nanjac *komt naderbij* Ah, de Engelse jonge vrouw is de
draak van goede smaak, is ze niet? Nogal de draak van goede smaak...
arthur Dat willen de kranten ons doen geloven.
vicomte de nanjac Ik lees al je Engelse nieuwspapieren. Ik vind hen zo
amuserend.
arthur Dan, mijn beste Nanjac, moet je tussen de regels lezen.
vicomte de nanjac Ik zou te willen, maar mijn professor maakt
bezwaar. *tegen Mabel* Gunt je mij het verzetje van u te verescorteren
naar de muziekkamer, Mademoiselle?
mabel *kijkt zeer teleurgesteld* Graag, Vicomte, heel graag. *tegen Arthur*
Kom je niet mee naar de muziekkamer?
arthur Niet als er muziek bezig is, Miss Mabel.
mabel *streng* De muziek is in het Duits. Je zou het toch niet verstaan.
verdwijnt met Vicomte de Nanjac
Lord Caversham gaat naar zijn zoon toe.

lord caversham Zo jongen, wat doe jij hier? Je broek verslijten, zoals gewoonlijk. Je zou in bed moeten liggen, sir. Je maakt het veel te laat. Ik hoorde dat je bij Lady Rufford weer tot vier uur vanmorgen hebt staan dansen.

arthur Dat was maar tot kwart voor vier, vader.

lord caversham Ik snap niet hoe je het uithoudt in de Londense society. Die is volledig naar de kloden. Een hoop nullen die het hebben over niks.

arthur Ik heb het graag over niks, vader. Dat is het enige waar ik iets van af weet.

lord caversham Jij leeft alleen maar voor je plezier.

arthur Waar kan je dan nog meer voor leven, vader? Van niks word je zo oud als van geluk.

lord caversham Je bent harteloos sir, erg harteloos.

arthur Ik hoop het niet, vader. Goedenavond Lady Basildon.

basildon *trekt twee mooie wenkbrauwen op* U hier? Ik dacht dat u nooit naar politieke partijtjes kwam.

arthur Ik ben dol op politieke partijtjes. Dat zijn de enige gelegenheden die er nog zijn waar de mensen niet over politiek praten.

basildon Ik vind over politiek praten heerlijk. Ik doe de hele dag niks anders. Maar ik vind het strontvervelend ernaar te luisteren. Ik begrijp niet hoe die onfortuinlijke mannen in de Kamer die lange debatten kunnen uitzitten.

arthur Door nooit te luisteren.

basildon Echt?

arthur *op zijn serieust* Natuurlijk. Luisteren is heel gevaarlijk. Als je luistert kun je overtuigd worden. En een man die zich door een argument laat overtuigen is volkomen onredelijk.

basildon Ah, dat verklaart veel in mannen dat ik nooit heb begrepen, en veel in vrouwen dat hun echtgenoten nooit in hen waarderen.

marchmont *met een zucht* Onze echtgenoten waarderen nooit iets in ons. Daarvoor moeten we bij een ander wezen.

basildon *meevoelend* Ja, altijd bij een ander, wij wel.

arthur *met een glimlach* En dat zeggen uitgerekend de twee vrouwen die, zoals iedereen weet, de meest voortreffelijke echtgenoten in Londen hebben.

marchmont Dat is juist wat we niet kunnen uitstaan. Onze Reginald is

hopeloos volmaakt. Soms op het onverdraaglijke af. Er is niets opwindends aan, hem te kennen.

arthur Wat verschrikkelijk! Dat zou meer bekend moeten zijn.

basildon Mijn Basildon is even erg. Hij is zo huiselijk alsof het een vrijgezel is.

marchmont *drukt haar hand* Ocharme Olivia. Wij zijn getrouwd met de perfecte echtgenoten, en we worden er flink voor gestraft.

arthur Ik zou denken dat de echtgenoten werden gestraft.

marchmont *herpakt zich* Lieve help, o nee! Die zijn zo gelukkig als wat. En wat trouw betreft; het is tragisch hoezeer zij ons vertrouwen.

basildon Absoluut tragisch.

arthur Of komisch, Lady Basildon?

basildon Zeker niet komisch, Lord Goring. Heel onaardig van u zoiets te suggereren.

marchmont Ik vrees dat Lord Goring in het kamp van de vijand zit, zoals gewoonlijk. Ik zag hem praten met die Mrs Cheveley toen hij binnenkwam.

arthur Knappe vrouw, Mrs Cheveley.

basildon *stijfjes* Alstublieft, geen lof voor andere vrouwen waar wij bij zijn. U zou kunnen wachten tot wij dat doen.

arthur Ik heb gewacht.

basildon Nou ze krijgt geen lof van ons. Ik heb gehoord dat ze maandag naar de opera is geweest en dat ze bij het eten tegen Tommy Rufford heeft gezegd dat wat haar betreft de Londense society alleen bestaat uit dellen en dandies.

arthur En ze heeft gelijk ook. De mannen zijn allemaal dellen en vrouwen allemaal dandies, of niet?

marchmont *na een pauze* Oh! Denkt u dat Mrs Cheveley dát bedoelde?

arthur Natuurlijk. En dat is goed opgemerkt van Mrs Cheveley, trouwens.

Mabel op. Ze komt erbij staan..

mabel Waarom hebt u het over Mrs Cheveley? Iedereen heeft het over Mrs Cheveley. Lord Goring zegt, wat was het ook al weer wat u zei over Mrs Cheveley, Lord Goring? O, ik weet het weer, dat zij overdag een genie is en 's nachts een schoonheid.

basildon Wat een afschuwelijke combinatie. Heel onnatuurlijk!

marchmont *dromerig* Ik kijk graag naar genieën en luister graag naar mooie mensen.

arthur Oh! Dat is morbide van u, Mrs Marchmont.

marchmont *klaart op tot een blik van waar plezier* Ik ben zo blij u dat te horen zeggen! Marchmont en ik zijn nu al zeven jaar getrouwd en hij heeft mij niet één keer gezegd dat ik morbide ben. Mannen zijn toch zo onopmerkzaam.

basildon *wendt zich tot haar* Ik heb altijd gezegd, lieve Margaret, dat jij de meest morbide persoon van heel Londen bent.

marchmont O, jij bent altijd sympathetisch, Olivia!

mabel Is het morbide om te verlangen naar voedsel? Ik verlang verschrikkelijk naar iets om in mijn mond te steken. Lord Goring geeft u mij iets te eten?

arthur Met plezier, Miss Mabel.

Zij neemt hem mee.

mabel Wat ben jij afschuwelijk. Je hebt de hele avond niet één keer met me gepraat.

arthur Hoe had ik dat moeten doen! Jij was ervandoor met de diplomatiek analist.

mabel Je had achter ons aan kunnen komen. Een achtervolging was wel zo beleefd geweest. Ik geloof dat ik je helemaal niet leuk vind vanavond.

arthur Ik vind jou oneindig leuk.

mabel Nou, ik zou willen dat je dat wat opvallender liet merken.

Ze gaan de trap af.

marchmont Olivia, ik heb een eigenaardig gevoel van totale slapte. Ik denk dat ik iets wil eten. Ik weet zeker dat ik iets wil eten.

basildon Ik sterf ter plekke van de honger, Margaret.

marchmont Mannen zijn zo gruwelijk egoïstisch, die denken nooit aan die dingen.

basildon Mannen zijn walgelijk materieel, walgelijk materieel.

nanjac *komt op uit de muziekkamer met wat andere gasten, bestudeert alle aanwezigen zorgvuldig, en gaat naar Lady Basildon* Mag ik de eer hebben u te nemen tot het diner, gravin?

basildon *koeltjes* Ik dineer nooit, dank u, Vicomte.

De baron wil weggaan. Zij staat plotseling op en neemt zijn arm.

Maar ik kom met alle plezier met u.

nanjac Ik ben zo gesteld op eten. Ik heb een heel Engelse smaak in alle opzichten.

basildon U ziet er heel Engels uit, Vicomte, heel Engels.

Ze gaan af. Mr Montford, een tot in de puntjes verzorgde dandy, nadert Mrs Marchmont.

mr. montfort Zin in een hapje, Mrs Marchmont?

marchmont *loom* Nee dank u, Mr Montfort, ik raak nooit eten aan. *staat snel op en neemt zijn arm* Maar ik zal naast u komen zitten en naar u kijken.

mr. montfort Ik weet niet of ik het prettig vind als er naar me wordt gekeken terwijl ik eet.

marchmont Dan kijk ik naar iemand anders.

mr. montfort Ik weet ook niet of ik dat prettig vind.

marchmont *streng* Alstublieft, maak niet van die pijnlijk jaloerse scènes in het openbaar.

Ze gaan naar beneden met de andere gasten en passeren Robert en Laura die zojuist binnenkomen.

robert En ga je nog naar een van onze land-huizen voordat je Engeland verlaat, Laura?

laura O nee! Ik heb een hekel aan Engelse logeerpartijen. In Engeland proberen mensen al aan het ontbijt briljant te zijn. Dat is zo verschrikkelijk! Alleen saaie mensen zijn briljant aan 't ontbijt. En dan het familieskelet dat altijd de familiegebeden voorleest. Mijn verblijf in Engeland hangt feitelijk af van jou, Robert. *gaat op de sofa zitten*

robert *neemt naast haar plaats* Serieus?

laura Heel serieus! Ik wil het met je hebben over een groot politiek en financieel project, over die Argentijnse Kanaal Maatschap, om precies te zijn.

robert Wat een saai, praktisch gespreksonderwerp voor een vrouw zoals jij, Laura.

laura O, ik hou van saaie, praktische onderwerpen. Waar ik niet van hou, zijn saaie, praktische mensen. Daar zit een groot verschil. En daarbij, ik weet dat je geïnteresseerd bent in internationale Kanalen. Je was toch secretaris van Lord Radley toen de regering aandelen kocht voor het Suezkanaal?

robert Ja. Maar het Suezkanaal was een grootse en prachtige onderneming. Het zorgde voor een directe doorgang naar India. Het was van imperiale waarde. Het was van groot belang dat wij de leiding hadden. Deze Argentinië-kwestie is een doodgewone effectenbeurs-zwendel.

laura Speculatie, Robert! Een briljante, gedurfde speculatie!

robert Geloof me, Laura, het is zwendel. Laten we de dingen bij hun naam noemen. Dat maakt alles veel eenvoudiger. We weten er op Buitenlandse Zaken alles van. Om precies te zijn, ik heb persoonlijk een parlementaire commissie ingesteld om de zaak uit te zoeken, en zij melden dat er nauwelijks begonnen is met het werk, en van het geld dat al is overgemaakt, weet niemand waar het is terechtgekomen. De hele kwestie is een tweede Panama, en met nog geen kwart van de kans op succes die die ellendige affaire ooit heeft gehad. Ik hoop dat je er niet in hebt geïnvesteerd. Maar ik weet zeker dat je daar veel te slim voor bent.

laura Ik heb er heel veel in geïnvesteerd.

robert Wie heeft je kunnen adviseren zo iets stoms te doen?

laura Je oude vriend – en de mijne.

robert Wie?

laura Baron Arnheim.

robert *fronst* Ah! Ja. Ik herinner me dat ik hoorde, toen hij doodging, hoe hij in die hele affaire was verwickeld.

laura Het was zijn laatste romance. Zijn één-na-laatste, om hem recht te doen.

robert *staat op* Maar je hebt mijn Corots nog niet gezien. Ze hangen in de muziekkamer. Corots schijnen goed samen te gaan met muziek, nietwaar? Mag ik ze je laten zien?

laura *schudt haar hoofd* Ik ben vanavond niet in een stemming voor zilverige schemeringen, of rozerode dageraden. Ik ben hier voor zaken. *gebaart met haar waaier dat hij naast haar moet gaan zitten*

robert Ik vrees dat ik je geen advies kan geven, Laura, behalve je voor iets minder gevaarlijks te interesseren. Het succes van het Kanaal hangt af van de opstelling van Engeland, en ik ga het rapport van de commissie morgenavond voorleggen aan de Kamer.

laura Dat moet je niet doen. In je eigen belang, Robert, om nog te zwijgen over het mijne, moet je dat niet doen.

robert *kijkt haar verbaasd aan* In mijn eigen belang? Mijn beste Laura, wat bedoel je? *gaat naast haar zitten*

laura Robert, ik zal eerlijk tegen je zijn. Ik wil dat je het rapport dat je de Kamer van plan was voor te leggen, terugtrekt, op grond van het feit dat je reden hebt aan te nemen dat de commissieleden zijn bevooroordeeld of slecht geïnformeerd, of zoiets. Dan wil ik dat je in de Kamer een paar woorden zegt om te zorgen dat de regering de kwestie opnieuw zal overwegen, en dat je redenen hebt te geloven dat het Kanaal, indien voltooid, van grote internationale waarde zal zijn. Je weet wat voor dingen ministers zeggen in dit soort gevallen. Een paar ordinaire platitudes volstaan. Vandaag de dag heeft niets zoveel effect als een goede platitude. Het maakt de hele wereld één. Doe je dat voor mij?

robert Laura, je kan toch niet serieus zijn me zo'n voorstel te doen!

laura Ik ben bloedserieus.

robert *koel* Sta mij toe te geloven dat je dat niet bent.

laura *spreekt weloverwogen en nadrukkelijk* Ah! maar ik ben het wel. En als je doet wat ik je vraag, zal ik je... rijkelijk belonen!

robert Mij belonen!

laura Ja.

robert Ik ben bang dat ik niet begrijp wat je bedoelt.

laura *leunt achterover in de sofa en kijkt hem aan* Wat ontzettend jammer! En ik ben helemaal uit Wenen gekomen om te zorgen dat je mij volledig zou begrijpen.

robert Ik ben bang dat ik dat niet doe.

laura *op haar meest nonchalante wijze* Beste Robert, je bent een man van de wereld, en je hebt je prijs, neem ik aan. Die heeft iedereen tegenwoordig. Het nadeel is dat de meeste mensen zo vreselijk duur zijn. Ik in ieder geval wel. Ik hoop dat jij redelijker bent met je voorwaarden.

robert *staat verontwaardigd op* Als je mij toestaat, zal ik je rijtuig laten komen. Je hebt zo lang in het buitenland gewoond, Laura, dat je je blijkbaar niet realiseert dat je met een Engelse gentleman praat.

laura *houdt hem tegen door zijn arm met haar waaier aan te raken, en die daar te houden terwijl ze spreekt* Ik realiseer me dat ik praat met een man die het fundament van zijn fortuin heeft gelegd door een beursspeculant een Kabinetsgeheim te verkopen.

robert *bijt op zijn lip* Wat bedoel je?

laura *staat op en kijkt hem aan* Ik bedoel dat ik de ware oorsprong ken van je rijkdom en je carrière, en je brief heb ik ook.

robert Welke brief?

laura *minachtend* De brief die je aan baron Arnheim schreef, toen je Lord Radley's secretaris was, waarin je hem aanraadt aandelen Suez Kanaal te kopen – een brief die drie dagen voordat de regering haar eigen aankoop bekendmaakte, is geschreven.

robert *schor* Dat is niet waar.

laura Je dacht dat die brief was vernietigd. Wat dom van je! Hij is in mijn bezit.

robert De zaak waarop je doelt, was niet meer dan een speculatie. Het Lagerhuis had de motie nog niet goedgekeurd, het had verworpen kunnen worden.

laura Het was zwendel, Robert. Laten we de dingen bij hun naam noemen. Dat maakt alles veel eenvoudiger. En nu ga ik je die brief verkopen, en de prijs die ik vraag, is je openlijke steun voor het Argentijnse plan. Je hebt je eigen fortuin gemaakt door één kanaal. Je moet mij en mijn vrienden helpen ons fortuin te maken door een ander!

robert Het is schandalig wat je voorstelt – schandalig!

laura O nee! Dit is het spel des levens zoals we het allemaal moeten spelen, Robert, vroeg of laat.

robert Ik kan niet doen wat je me vraagt.

laura Je bedoelt dat je er niets aan kunt doen. Je weet dat je aan de rand van een afgrond staat. En het is niet aan jou voorwaarden te stellen. Het is aan jou ze te aanvaarden. Stel dat je weigert –

robert Wat dan?

laura Mijn beste Robert, wat dan? Dan ben je geruïneerd, dat is alles! Bedenk waar het Engelse puritanisme jullie heeft gebracht. Vroeger pretendeerde niemand een haar beter te zijn dan zijn buurman. Beter zijn dan de buurman werd zelfs als uitermate vulgair en burgerlijk beschouwd. Tegenwoordig, met onze huidige manie voor moraal, moet iedereen zich voordoen als een toonbeeld van zuiverheid, onkreukbaarheid en alle zeven andere doodseugden – en wat is het resultaat? Jullie gaan allemaal om als kegels, de één na de ander. Er gaat in Engeland geen jaar voorbij zonder dat er iemand van het toneel

verdwijnt. Vroeger verleenden schandalen charme, of op zijn minst een zeker belang aan een man – nu verpletteren ze hem. En jouw schandaal is erg smerig. Je zou het niet overleven. Als bekend werd dat je als jongeman, secretaris van een belangrijke en invloedrijke minister, een kabinetsgeheim hebt verkocht voor een grote som gelds, en dat dat de basis was van je vermogen en carrière, word je uit de politiek verjaagd, dan zou je compleet verdwijnen. En waarom zou je, Robert, liever je hele toekomst opofferen dan diplomatiek te onderhandelen met je vijand? Op dit moment ben ik je vijand. Ik geef het toe! En ik ben veel sterker dan jij. De stoottroepen staan aan mijn kant. Je hebt een uitstekende positie, maar het is je uitstekende positie die je zo kwetsbaar maakt. Je kunt hem niet verdedigen. En ik ben in de aanval. Natuurlijk heb ik het dan nog niet met je over moraal. Je moet eerlijk toegeven dat ik je dat heb bespaard. Jaren geleden deed je een sluwe, gewetenloze zet, het draaide uit op een groot succes. Je hebt je positie en fortuin daaraan te danken. En nu moet je ervoor boeten. Vroeg of laat moeten we allemaal boeten voor wat we doen. Jij moet nu boeten. Voor ik hier vanavond wegga, moet je me beloven dat je je rapport terugtrekt, en dat je dit plan zult steunen in de Kamer.

robert Dat is onmogelijk.

laura Je moet het mogelijk maken. Jij gaat het mogelijk maken. Robert, je weet hoe de Engelse kranten zijn. Stel dat ik, wanneer ik dit huis verlaat, langs enkele redacties rijd, en ze dit schandaal aanbied, met de bewijzen. Denk aan hun walgelijke genot, aan de pret die ze zullen hebben je door het slijk te halen, aan de drek waar ze je onder zullen bedelven. Denk aan hoe die hypocriet met z'n vettige glimlach zijn hoofdartikel neerpent, en alle vuiligheid openbaar maakt.

robert Stop! Je wilt dat ik het rapport terugtrek en een korte verklaring afleg dat ik geloof in de haalbaarheid van het plan?

laura *gaat op de sofa zitten* Dat zijn mijn voorwaarden.

robert *met zachte stem* Ik geef je elke som geld die je maar wilt.

laura Zelfs jij bent niet rijk genoeg, Robert, om je verleden terug te kopen. Niemand is dat.

robert Ik doe niet wat je mij vraagt. Ik doe het niet.

laura Je moet. Als je het niet doet... *staat op*

robert *verbijsterd en van streek* Wacht even! Wat stelde je voor? Je zei

dat je me mijn brief terug zou geven, of niet?

laura Ja. Dat is afgesproken. Ik ben morgenavond om half twaalf op de publieke tribune. Als je dan – en je zult volop kansen hebben gehad – de Kamer hebt toegesproken zoals ik dat wil, zal ik je je brief teruggeven met de hartelijkste dank, en het beste, of in ieder geval het meest gepaste compliment dat ik kan bedenken. Ik wil graag eerlijk met je spelen. Je moet altijd eerlijk spelen... als je de beste kaarten hebt. De baron heeft me dat geleerd... samen met andere dingen.

robert Je moet me tijd geven om over je voorstel na te denken.

laura Nee, je moet nu beslissen!

robert Geef me een week... drie dagen!

laura Onmogelijk! Ik moet Wenen vanavond een telegram sturen.

robert Mijn god! wat heeft jou in mijn leven gebracht?

laura Omstandigheden.

Ze loopt richting deur.

robert Niet weggaan! Ik ga akkoord. Het rapport wordt teruggetrokken. Ik zorg dat mij een vraag wordt gesteld over de kwestie.

laura Dank je. Ik wist dat we tot een vriendschappelijke overeenkomst zouden komen. Ik zag al meteen dat je karakter had. Ik bestudeerde je, hoewel je mij niet aanbad. En nu kun je mijn rijtuig laten komen, Robert. Ik zie de mensen naar boven komen van 't diner, en Engelsen worden altijd romantisch na een maaltijd, en dat verveelt me vreselijk.

Robert gaat weg. De gasten komen binnen, Gertrude, Diana, Lord Caversham, Lady Basildon, Mrs Marchmont, Vicomte de Nanjac, Mr Montford.

diana Zo, beste Mrs Cheveley, ik hoop dat u zich een beetje amuseert. Sir Robert is nogal onderhoudend, hè?

laura Zeer onderhoudend. Ik heb reusachtig genoten van onze dialoog.

diana Hij heeft een hele interessante en schitterende carrière, en hij is getrouwd met de meest fantastische vrouw. Lady Chiltern is een vrouw van de hoogste principes, moet ik tot mijn genoegen zeggen. Ik ben zelf een beetje te oud nu, om het goede voorbeeld te geven. Maar ik heb altijd bewondering voor mensen die dat wel doen. En Gertrude heeft een zeer verheffend effect op society, hoewel haar dineetjes soms nogal saai zijn. Maar je kan niet alles hebben, toch? En nu moet ik gaan, lieverd. Zal ik morgen even langskomen?

laura Graag.

diana We kunnen om vijf uur in het park gaan rijden. Alles ziet er nu zo fris uit in het park.

laura Behalve de mensen.

diana Misschien zijn de mensen een beetje verkleurd. Ik heb vaak gezien dat het seizoen op den duur een verzachting van het brein teweegbrengt. Maar dat is beter dan intellectuele hogedruk. Dat ziet er niet uit. Het geeft de jonge meisjes van die ontzettend grote neuzen. En niets trouwt zo moeilijk als een grote neus. Daar houden mannen niet van. Goedenacht, lieverd! *tegen Gertrude* Goedenacht, Gertrude! *gaat af aan Lord Cavershams arm*

laura Wat heb je een enig huis, Gertrude! Ik heb een heerlijke avond gehad. Het was zo boeiend je man te leren kennen.

gertrude Waarom wilde je mijn man zo graag ontmoeten, Laura?

laura O, dat zal ik je vertellen. Ik wilde hem interesseren voor het Argentijnse Kanaal project, waarvan je vast hebt gehoord. En ik vond hem zeer ontvankelijk – ontvankelijk voor argumenten, bedoel ik. Een zeldzame kwaliteit voor een man. Binnen tien minuten had ik hem bekeerd. Hij gaat morgenavond in de Kamer een toespraak houden om het plan te bepleiten. We moeten op de publieke tribune naar hem gaan luisteren! Het wordt een groots moment!

gertrude Dat moet een vergissing zijn. Dat plan zou nooit de steun van mijn man krijgen.

laura O, ik verzeker je dat alles is geregeld. Ik heb geen spijt van die vervelende reis uit Wenen. Het is een enorm succes. Maar de hele zaak is de komende vierentwintig uur natuurlijk een groot geheim.

gertrude *vriendelijk* Een geheim? Tussen wie?

laura *met een flits van plezier in haar ogen* Tussen je man en mijzelf.

robert *komt binnen* Je rijtuig staat voor, Laura!

laura Dank je! Goedenavond, Gertrude! Goedenavond, Arthur!

opvallend onopvallend Ik zit in het Claridge. Je laat toch wel een kaartje achter?

arthur Als je dat wenst, Laura.

laura O, doe toch niet zo plechtig, anders ben ik genoodzaakt een kaartje voor jou achter te laten. Ik veronderstel dat dat in Engeland nauwelijks 'en règle' is. In het buitenland zijn we meer ontwikkeld. Wil je

mij uitlaten, Robert? Nu wij in wezen dezelfde interesse hebben, worden we goede vrienden, hoop ik!

Zweeft de kamer uit aan Roberts arm. Gertrude loopt naar de trap en kijkt ze na. Ze heeft een bezorgde uitdrukking. Na enige tijd wordt ze vergezeld door enkele gasten en gaat met hen naar een andere kamer af.

mabel Wat een afschuwelijke vrouw!

arthur Je moest maar naar bed, Mabel.

mabel Arthur!

arthur Mijn vader zei een uur geleden tegen me dat ik naar bed moest. Ik zie niet waarom ik je niet dezelfde raad zou geven. Ik geef goede raad altijd door. Dat is het enige wat je ermee kunt doen. Voor jezelf heb je er nooit wat aan.

mabel Arthur, je wilt me steeds de kamer uit hebben. Ik vind dat uitermate dapper van je. Vooral omdat ik voorlopig nog lang niet naar bed ga. *gaat naar de sofa* Je kunt komen zitten als je wilt, en over alles in de wereld praten, behalve de Koninklijke Academie, Laura Cheveley en romans in Schots dialect. Dat zijn geen stichtelijke onderwerpen. *haar aandacht wordt getrokken door iets op de sofa, half aan 't oog onttrokken door het kussen* Wat is dit? Iemand heeft een diamanten broche laten liggen. Wel erg mooi, vind je niet? *laat hem de broche zien* Ik wou dat hij van mij was, van Gertrude mag ik niets dan parels dragen, en ik ben parels meer dan beu. Ze laten je er zo gewoon uitzien, zo braaf en zo slim. Ik ben benieuwd van wie die broche is.

arthur Ik ben benieuwd wie hem heeft laten liggen.

mabel Het is een bijzondere broche.

arthur Het is een aardige armband.

mabel Het is geen armband. Het is een broche.

arthur Het kan worden gebruikt als armband. *neemt hem van haar over, haalt een groene portefeuille tevoorschijn, legt het sieraad er zorgvuldig in, en steekt het ding met volmaakte koelbloedigheid terug in zijn binnenzak*

mabel Wat doe je?

arthur Mabel, ik ga je een nogal vreemde vraag stellen.

mabel *gretig* O, graag! Daar zit ik al de hele avond op te wachten.

arthur *is lichtelijk uit het veld geslagen, maar herstelt zich* Zeg tegen

niemand dat ik mij over deze broche heb ontfermd. Wanneer iemand schrijft en hem opeist, laat mij dat meteen weten.

mabel Dat is een vreemd verzoek.

arthur Wel, zie je, ik heb deze broche ooit aan iemand gegeven, jaren terug.

mabel O ja?

arthur Ja.

Gertrude komt alleen binnen. De andere gasten zijn weggegaan.

mabel Dan wens ik je een hele goede avond. Goedenacht, Gertrude! *af*

gertrude Goedenacht, liefje! *tegen Arthur* Zag je wie Lady Markby vanavond had meegebracht?

arthur Ja. Dat was een onaangename verrassing. Wat kwam ze hier doen?

gertrude Blijkbaar proberen Robert te verleiden haar te steunen in een frauduleus project waar ze belang bij heeft. Het Argentijnse Kanaal, om precies te zijn.

arthur Dan heeft ze haar tegenspeler onderschat, of niet?

gertrude Zij is niet in staat een zuiver karakter als dat van mijn man te begrijpen!

arthur Ja. Ik weet zeker dat het haar de kop kost als ze probeert Robert in haar vuile zaakjes te betrekken. Het is toch buitengewoon wat een verbazingwekkende vergissingen intelligente vrouwen begaan.

gertrude Ik noem dat soort vrouwen niet intelligent. Ik noem ze dom!

arthur Vaak hetzelfde. Goedenacht Gertrude!

gertrude Goedenacht!

robert *komt binnen* Mijn beste Arthur, je gaat toch niet weg? Blijf nog even!

arthur Bang dat dat niet gaat, dank je. Ik heb beloofd binnen te wippen bij de Hartlocks. Ik geloof dat ze een mauve Hongaars orkest hebben uitgenodigd dat mauve Hongaarse muziek speelt. Zie je snel. Dag!
vertrekt

robert Wat zie je er vanavond prachtig uit, Gertrude.

gertrude Robert, het is niet waar, nietwaar? Je gaat toch niet je steun geven aan die Argentijnse speculatie? Dat zou je nooit doen.

robert *geschrokken* Wie heeft je verteld dat ik dat van plan was?

gertrude Die vrouw die net is weggegaan, Laura Cheveley, zoals ze

zichzelf nu noemt. Het leek of ze me wilde tarten. Robert, ik ken die vrouw. Jij niet. We hebben samen op school gezeten. Ze was leugenachtig, oneerlijk, een kwade invloed op iedereen van wie ze vertrouwen of vriendschap kon winnen. Ik haatte, ik verachtte haar. Ze stal dingen, ze was een dief. Ze werd weggestuurd omdat ze een dief was. Waarom laat je je door haar beïnvloeden?

robert Gertrude, wat je mij vertelt kan waar zijn, maar dat is jaren geleden gebeurd. Dat moet je maar beter vergeten. Laura kan sindsdien zijn veranderd. Niemand mag alleen worden beoordeeld op zijn verleden.

gertrude *verdrietig* Je verleden is wat je bent. Het is het enige waarop iemand moet worden beoordeeld.

robert Dat zijn harde woorden, Gertrude!

gertrude Het zijn ware woorden, Robert. En wat bedoelde ze toen ze schamperde dat ze je zover had je steun te verlenen – je naam – aan iets dat ik je heb horen omschrijven als het meest oneerlijke en frauduleuze plan dat er ooit is geweest in de politieke geschiedenis.

robert *bijt op zijn lip* Ik had me vergist in mijn standpunt over die kwestie. We maken allemaal fouten.

gertrude Maar gisteren zei je dat je het rapport van de commissie had gekregen, waarin de hele handel vernietigend werd veroordeeld.

robert *loopt op en neer* Ik heb nu goede redenen aan te nemen dat de commissie was bevooroordeeld, of op zijn minst verkeerd geïnformeerd. Daarbij, Gertrude, zijn het publieke en het privé-leven verschillende dingen. Ze hebben verschillende regels, en bewegen zich binnen verschillende lijnen.

gertrude Ze zouden allebei het beste in de man moeten laten zien. Ik zie geen verschil tussen de twee.

robert *stopt met heen en weer lopen* In dit voorliggende geval, uit een praktisch politiek oogpunt... ben ik van gedachten veranderd. Dat is alles.

gertrude Alles!

robert *streng* Ja!

gertrude Robert! O! het is verschrikkelijk dat ik je zo'n vraag moet stellen – Robert, vertel je mij de hele waarheid?

robert Waarom stel je mij zo'n vraag?

gertrude *na een pauze* Waarom geef je er geen antwoord op?
robert *gaat zitten* Gertrude, waarheid is iets zeer complex, en politiek is een zeer complexe bezigheid. Er zijn raderen binnen raderen. Iemand kan zekere verplichtingen hebben tegenover personen die die iemand moet nakomen. Vroeg of laat moet men in het politieke leven geven en nemen. Dat moet iedereen.
gertrude Geven en nemen? Robert, waarom praat je vanavond zo anders dan ik je altijd heb horen praten? Waarom ben je veranderd?
robert Ik ben niet veranderd. Maar omstandigheden veranderen dingen.
gertrude Omstandigheden mogen nooit principes veranderen.
robert Maar als ik je zeg...
gertrude Wat?
robert Dat het van belang is, van levensbelang.
gertrude Het kan nooit van belang zijn iets oneervols te doen. Of als het wel van belang is, wat is het dan dat ik heb liefgehad. Maar dat is het niet, Robert, zeg dat het dat niet is. Waarom zou het? Welk voordeel zou je hebben? Geld? Dat hebben wij niet nodig. En geld dat afkomstig is uit een beoedelde bron is minderwaardig. Macht? Maar macht op zich is niets. Alleen de macht het goede te doen, is goed... die, en die alleen. Wat is het dan? Robert, zeg me waarom je zoiets eerloos wilt doen?
robert Gertrude, je hebt niet het recht dat woord te gebruiken. Ik heb je gezegd dat het een kwestie is van rationeel geven en nemen. Het is niet meer dan dat.
gertrude Robert, dat geldt misschien voor andere mannen, voor mannen die het leven simpelweg als een onsmakelijke speculatie zien, maar niet voor jou, Robert, niet voor jou. Je bent anders. Je hele leven heb je je van anderen onderscheiden. Je hebt je nooit door de wereld laten besmeuren. Voor de wereld, en voor mijzelf, ben jij altijd een ideaal geweest. O, wees nog steeds dat ideaal. Gooi niet weg die grote erfenis, verwoest niet die ivoren toren. Robert, mannen kunnen liefhebben wat beneden hun stand is – onwaardige dingen, bevlekte, schandelijke. Wanneer wij vrouwen liefhebben, aanbidden we, en als we dat aanbidden verliezen, verliezen we alles. O! dood mijn liefde voor jou niet, dood die niet!
robert Gertrude!
gertrude Ik weet dat er mannen zijn met gruwelijke geheimen in hun

levens – mannen die iets schandelijks hebben gedaan, en die daar op een kritiek moment voor moeten boeten, door iets anders schandaligs te doen – o! zeg me niet dat je zoals zij bent! Robert, is er in jouw leven een geheime schande of ontoring? Zeg het, zeg het me ogenblikkelijk, opdat...

robert Opdat wat?

gertrude *spreekt zeer traag* Opdat onze wegen scheiden.

robert Wegen scheiden?

gertrude Dat we volledig uit elkaar gaan. Dat zou het beste zijn voor ons beiden.

robert Gertrude, er is niets in mijn verleden waarvan jij niet op de hoogte bent.

gertrude Daar was ik zeker van, Robert, ik was er zo zeker van. Maar waarom heb je die vreselijke dingen gezegd, dingen zo in tegenspraak met je ware zelf? Laten we hier nooit meer over praten. Je schrijft Laura dat je dat schandalige plan van haar niet kunt steunen, dat doe je toch? Als je haar iets hebt beloofd, moet je dat terugnemen, dat is alles!

robert Moet ik haar dat schrijven?

gertrude Natuurlijk, Robert. Wat moet je anders doen?

robert Ik zou haar persoonlijk kunnen spreken. Dat zou beter zijn.

gertrude Je moet haar nooit meer zien, Robert. Zij is geen vrouw met wie je ooit zou moeten spreken. Zij is het niet waard om met een man als jij te praten. Nee, je moet haar meteen schrijven, nu, dit moment, en maak haar in je brief duidelijk dat je besluit onherroepelijk is.

robert Nu schrijven!

gertrude Ja.

robert Maar het is zo laat. 't Is bij twaalven.

gertrude Dat maakt niet uit. Ze moet onmiddellijk weten dat ze zich in jou heeft vergist – en dat je niet een man bent die iets laags of stiekems of oneervols doet. Schrijf hier, Robert. Schrijf dat je weigert haar plan te steunen, omdat het volgens jou een oneerlijk complot is. Ja – schrijf het woord oneerlijk. Ze weet wat dat woord betekent.

Robert gaat zitten en schrijft een brief. Zijn vrouw pakt hem en leest hem.

Ja, zo is het goed. *belt* En nu de enveloppe.

Hij schrijft langzaam op de enveloppe.

Mason op

Laat deze brief meteen bij het Claridge Hotel bezorgen. Een antwoord is niet nodig.

Mason af. Gertrude knielt naast haar man en slaat haar armen om hem heen.

Robert, liefde geeft je een instinct voor dingen. Ik voel dat ik je vanavond heb behoed voor iets dat een gevaar voor je had kunnen zijn, voor iets waardoor andere mannen je minder zouden bewonderen dan ze nu doen. Ik geloof niet dat je voldoende beseft, Robert, dat jij in het huidige politieke leven een nobeler atmosfeer hebt gebracht, een helderder kijk op het leven, een vrijer klimaat van zuiverder doelen en hogere idealen – ik weet het, en daarom houd ik van je, Robert.

robert O, blijf altijd van me houden, Gertrude, blijf altijd van me houden.
gertrude Ik zal altijd van je houden, omdat je de liefde altijd waard zal zijn. Wij moeten het hoogste wel liefhebben wanneer we het zien. *kust hem, staat op en verdwijnt*

Robert loopt een tijdje heen en weer; dan gaat hij zitten en verbergt zijn gezicht in zijn handen. De bediende komt binnen en begint de lampen uit te doen. Robert kijkt op.

robert Doe het licht uit, Mason, doe het licht uit!

De bediende doet de lichten uit. De kamer wordt bijna helemaal donker. Het enige licht is afkomstig van de grote kandelaar in het trappenhuis die het wandtapijt met 'De Triomf der Liefde' verlicht.

doek eerste bedrijf valt

tweede bedrijf

Ochtend-vertrek in Roberts huis.

Arthur, gekleed naar de laatste mode, hangt in een fauteuil. Robert staat voor de open haard. Hij verkeert ontegenzeggelijk in een staat van ernstige geestelijke opwindung en benardheid. Terwijl de scène voortschrijdt, beert hij nerveus ijs de kamer op en neer.

arthur Wat een bende, Robert, wat een bende. Je had je vrouw alles moeten vertellen. Geheimen voor de vrouw van een ander zijn een noodzakelijke luxe in het moderne leven. Tenminste, dat hoor ik altijd op de club van mensen die kaal genoeg zijn om beter te weten. Maar een man mag geen geheim hebben voor zijn eigen vrouw. Ze komt er altijd achter. Vrouwen hebben een wonderlijk instinct voor die dingen. Ze ontdekken alles behalve het meest voor de hand liggende.

robert Arthur, ik kon het mijn vrouw niet vertellen. Wanneer had ik het haar kunnen vertellen? Niet gisteravond. Het zou een levenslange breuk tussen ons hebben betekend, en ik zou de liefde hebben verloren van de enige vrouw in de wereld die ik aanbid, van de enige vrouw die ooit liefde in mij heeft gewekt. Gisteravond was volstrekt onmogelijk. Ze zou zich vol afschuw van me hebben afgekeerd... vol afschuw en verachting.

arthur Is Gertrude dan zo volmaakt?

robert Ja, mijn vrouw is zo volmaakt.

Arthur zijn linker handschoen uittrekkend

arthur Wat jammer! Neem me niet kwalijk, beste kerel, dat bedoelde ik niet precies. Maar als het waar is wat je zegt, dan zou ik graag eens een lang en diep gesprek over het leven met Gertrude hebben.

robert Dat zou weinig zin hebben.

arthur Mag ik het proberen?

robert Ja, maar niets verandert haar kijk op de dingen.

arthur Wel, in het ergste geval is het simpelweg een psychologisch experiment.

robert Al dat soort experimenten zijn vreselijk gevaarlijk.

arthur Alles is gevaarlijk, mijn beste vriend. Als dat niet zo was, was het

leven niet de moeite van het leven waard... Wel, ik ben geneigd te zeggen dat ik vind dat je het haar jaren geleden had moeten vertellen. robert Wanneer? Toen we verloofd waren? Denk je dat ze me had genomen als ze had geweten dat de herkomst van mijn vermogen is zoals die is, dat de basis van mijn carrière is zoals die is, en dat ik iets had gedaan wat de meeste mannen volgens mij schandalig en eerloos zouden noemen?

arthur *langzaam* Ja, de meeste mannen zouden er geen goed woord voor over hebben. Daar is geen twijfel aan.

robert *bitter* Mannen die iedere dag exact dezelfde soort dingen doen. Mannen die zelf stuk voor stuk ergere geheimen in hun eigen leven hebben.

arthur Daarom zijn ze zo blij als ze achter andermans geheimen komen. Dat leidt de openbare aandacht af van die van henzelf.

robert En wie heb ik uiteindelijk kwaad gedaan? Niemand.

arthur *hem strak aanzierend* Behalve jezelf, Robert.

robert *na een pauze* Natuurlijk had ik vertrouwelijke informatie over een zekere transactie die werd overwogen door de toenmalige regering, en heb ik daarvan gebruik gemaakt. Vertrouwelijke informatie is feitelijk de bron van elk groot hedendaags vermogen.

arthur *met zijn stok op zijn laars kloppend* En een publiek schandaal altijd het gevolg.

robert *de kamer op en neer lopend* Arthur, vind je dat wat ik bijna achttien jaar geleden heb gedaan nu tegen me moet worden gebruikt? Vind je het eerlijk dat de volledige carrière van een man wordt geruïneerd door een fout die hij maakte toen hij bijna nog een jongen was. Ik was tweeëntwintig, en ik had de dubbele pech van goede komaf te zijn en arm, twee onvergeeflijke dingen tegenwoordig. Is het eerlijk dat een stomiteit, een jeugdzonde, als je het al een zonde wilt noemen, een leven als het mijne kapotmaakt, mij aan de schandpaal nagelt, alles waarvoor ik heb gewerkt en alles wat ik heb opgebouwd, verbrijzelt? Is dat eerlijk, Arthur?

arthur Het leven is nooit eerlijk, Robert. En misschien is dat voor de meesten van ons maar goed ook.

robert Elke man die iets wil bereiken moet zijn tijd bevechten met de wapens van zijn tijd. Onze tijd aanbidt rijkdom. De god van onze tijd is

rijkdom. Om te slagen moet je rijk zijn. Tegen elke prijs moet je rijk zijn.
arthur Je onderschat jezelf, Robert. Geloof me, zonder je rijkdom had je net zo goed kunnen slagen.

robert Als ik oud was, misschien. Als ik mijn honger naar macht verloren had, of niet kon gebruiken. Als ik moe was, versleten, teleurgesteld. Ik wilde mijn succes terwijl ik jong was. De jeugd is de tijd voor succes. Ik kon niet wachten.

arthur Nou, je hebt je succes zeker gehad terwijl je nog jong bent. Niemand in onze tijd heeft zo'n schitterend succes gehad. Onderminister van Buitenlandse Zaken op je veertigste – dat doet niemand je na, zou ik denken.

robert En als dat me nu allemaal wordt afgenomen? Als ik alles kwijtraak door een ellendig schandaal? Als ik uit de politiek word verstoten?

arthur Robert, hoe heb je jezelf kunnen verkopen voor geld?

robert *opgewonden* Ik heb mezelf niet verkocht voor geld. Ik heb succes gekocht, tegen een hoge prijs. Dat is alles.

arthur *ernstig* Ja, je hebt er zeker een hoge prijs voor betaald. Maar wat heeft je ertoe gebracht zoiets te doen?

robert Baron Arnheim.

arthur Vuile schurk.

robert Nee, hij was een man met een uiterst subtiele en geraffinnerde geest. Een ontwikkeld, charmant, voornaam man. Een van de meest intellectuele mannen die ik ooit heb ontmoet.

arthur Ah! Geef mij maar een vriendelijke gek. Er is meer voor stompzinnigheid te zeggen dan mensen denken. Persoonlijk heb ik grote bewondering voor domheid. Het zal wel een soort gevoel van herkenning zijn, denk ik. Maar hoe heeft hij dat gedaan? Vertel me alles.

robert *werpt zichzelf in een leunstoel bij de schrijftafel* Een avond na het diner bij Lord Radley begon de baron te praten over succes in het moderne leven als iets dat je kunt terugbrengen tot een absoluut exacte wetenschap. Met die prachtig fascinerende stille stem van hem zette hij ons de ergste aller filosofieën uiteen, de filosofie van de macht, preekte hij het meest wonderlijke evangelie, het evangelie van het goud. Ik denk dat hij doorhad wat hij bij me teweegbracht, want een paar dagen later schreef hij me of ik bij hem langs wilde komen. Hij woonde toen in Park

Lane, in het huis dat nu van Lord Woolcomb is. Ik herinner me glashelder hoe hij me, met een vreemde grijns op zijn bleke, bolle lippen, door zijn prachtige portretten-galerij leidde, zijn tapijten liet zien, zijn emaille, zijn sieraden, zijn ivoor, hoe ik me vergaapte aan de wonderlijke schoonheid van de luxe waarin hij leefde, en hij me toen vertelde dat luxe niets anders is dan achtergrond, een geschilderd toneeldecor, en dat macht, macht over andere mannen, het enige is dat het bezitten waard is, het enige ware plezier dat het kennen waard is, het enige genot waar je geen genoeg van krijgt, en dat in onze tijd alleen de rijken die bezitten.

arthur *met grote stelligheid* Een volslagen oppervlakkige overtuiging.

robert *opstaand* Dat vond ik toen niet. Dat vind ik nu niet. Rijkdom heeft me geweldige macht gegeven. Van het begin van mijn leven af aan heeft het me vrijheid gegeven, en vrijheid is alles. Jij bent nooit arm geweest, en jij hebt nooit geweten wat ambitie is. Jij kan niet begrijpen wat een uitgelezen kans de baron me gaf. Een kans die maar weinig mannen gegeven is.

arthur Gelukkig voor hen, gezien de resultaten. Maar hoe heeft de baron je uiteindelijk zover gekregen om – nou ja – te doen wat je hebt gedaan?

robert Toen ik wegging, zei hij dat als ik hem ooit echt waardevolle vertrouwelijke informatie kon geven, hij een zeer rijk man van me zou maken. Ik was verdoofd door wat hij me voorhield, en mijn ambitie en mijn honger naar macht waren in die tijd grenzeloos. Zes weken later ging er een zeker vertrouwelijk document door mijn handen.

arthur *houdt zijn blik strak gefixeerd op het tapijt* Een overheidsdocument?

robert Ja.

arthur *zucht, veegt met zijn hand over zijn voorhoofd en kijkt op* Ik had nooit gedacht dat jij, Robert, van alle mannen in de wereld, zo zwak kon zijn, om te zwichten voor zo'n verleiding.

robert Zwak? Oh, ik word misselijk van dat woord. Word misselijk als ik het voor anderen gebruik. Zwak! Denk je nou echt, Arthur, dat het zwak is om voor een verleiding te zwichten? Ik zeg je dat er verschrikkelijke verleidingen zijn die kracht vergen, kracht en moed, om voor te zwichten. Om je hele leven ineens op het spel te zetten, alles te riskeren

op één kaart, of de inzet nu macht is of genot, maakt me niet uit – dat is niet zwak. Dat is een gruwelijke, een angstaanjagende moed. Ik had die moed. Ik ging diezelfde middag zitten en schreef baron Arnheim de brief die die vrouw nu in haar bezit heeft. Hij verdiende driekwart miljoen aan die transactie.

arthur En jij?

robert Ik kreeg 110.000 pond van de baron.

arthur Je was meer waard, Robert.

robert Nee, dat geld gaf me precies wat ik wilde, macht over anderen. Ik werd meteen lid van het Lagerhuis. Nu en dan gaf de baron me financieel advies. Binnen vijf jaar had ik mijn vermogen bijna verdrievoudigd. Sindsdien is alles dat ik aanraakte een succes geworden. In alles wat met geld te maken heeft, heb ik zo'n buitengewoon geluk gehad dat ik er soms bang van werd. Ik herinner me dat ik ergens in één of ander vreemd boek heb gelezen, dat als de goden ons willen straffen, ze onze gebeden verhoren.

arthur Maar zeg eens, Robert, heb je nooit spijt gehad van wat je hebt gedaan?

robert Nee. Ik voelde dat ik de tijd had bevochten met zijn eigen wapens, en had gewonnen.

arthur *triest* Je dacht dat je had gewonnen.

robert Dat dacht ik. *na een lange pauze* Arthur, veracht je me om wat ik je verteld heb?

arthur *met veel gevoel in zijn stem* Het spijt me erg voor je, Robert, het spijt me echt heel erg.

robert Ik zeg niet dat ik wroeging heb gehad. Dat heb ik niet. Geen wroeging in de gewone, nogal slappe betekenis. Maar ik heb mijn geweten vaak vrijgekocht. Ik koesterde de wilde hoop dat ik het noodlot de wapens uit handen kon nemen. Het bedrag dat ik van baron Arnheim had ontvangen heb ik sindsdien minstens twee keer geschonken aan liefdadigheid.

arthur *kijkt op* Aan liefdadigheid? Lieve help. Wat moet je een hoop kwaad hebben aangericht.

robert Oh, zeg dat niet, Arthur, praat niet zo.

arthur Let niet op wat ik zeg, Robert. Ik zeg altijd wat ik niet moet zeggen. In feite zeg ik meestal wat ik denk. Dat is tegenwoordig het

domste wat je kan doen. Dan word je doorgaans verkeerd begrepen. Wat betreft deze ellendige kwestie, ik zal je helpen waar ik maar kan. Dat hoef ik je natuurlijk niet te zeggen.

robert Dank je, Arthur, dank je. Maar wat moet ik doen? Wat kan ik doen?

arthur *leunt achterover met zijn handen in zijn zakken* Wel, de Engelsen kunnen een man die altijd beweert dat hij het bij het rechte eind heeft niet uitstaan, maar ze lopen weg met een man die toegeeft dat hij fout zit. Het is een van hun beste eigenschappen. Anderzijds zou een bekentenis in jouw geval geen zin hebben. Het geld is, als ik het zeggen mag... problematisch. Bovendien, als je alles zou opbiechten, kun je nooit meer over normen en waarden beginnen. En een man die niet twee keer per week voor een groot, immoreel gehoor over normen begint, is tegenwoordig in Engeland als politicus niets waard. Voor hem blijft geen andere branche over dan tuinieren of de kerk. Een bekentenis heeft geen zin. Het zou je te gronde richten.

robert Het zou me te gronde richten. Arthur, het enige dat ik nu kan doen is het uitvechten.

arthur *staat op uit zijn stoel* Ik zat erop te wachten dat je dat zou zeggen, Robert. Het is het enige dat je nu kan doen. En je moet beginnen met je vrouw het hele verhaal te vertellen.

robert En dat doe ik niet.

arthur Robert, geloof me, je hebt het mis.

robert Ik kan het niet. Het zou haar liefde voor mij doden. Maar nu over die vrouw, die Laura. Hoe kan ik me tegen haar verdedigen? Je kent haar blijkbaar van vroeger, Arthur.

arthur Ja.

robert Kende je haar goed?

arthur *schikt zijn das* Zo slecht dat ik me eens met haar heb verloofd, toen ik bij de Tenby's woonde. De verhouding heeft drie dagen geduurd... bijna.

robert Waarom is het uitgegaan?

arthur Oh, dat ben ik vergeten. Tenminste, het maakt niet uit. Trouwens, heb je het met geld geprobeerd? Ze was altijd bijzonder gesteld op geld.

robert Ik heb haar elk bedrag geboden dat ze wilde. Ze weigerde.

arthur Dan laat het wonderbaarlijke evange-lie van het goud het soms

afweten. Met geld krijg je toch niet alles voor elkaar.

robert Niet alles. Ik geloof dat je gelijk hebt. Arthur, ik voel dat er een openbare vernedering voor me aan zit te komen. Ik weet het zeker. Ik heb nooit geweten wat angst is. Nu weet ik het. Het is alsof een hand van ijs op je hart wordt gelegd. Het is alsof je hart zichzelf doodklopt in een holle ruimte.

arthur *slaat op tafel* Robert, je moet tegen haar vechten. Je moet tegen haar vechten.

robert Hoe dan?

arthur Dat kan ik je op dit moment niet zeggen. Ik heb niet het minste idee. Maar iedereen heeft een zwakke plek. We hebben allemaal onze tekortkomingen. *slentert naar de haard en bekijkt zichzelf in de spiegel* Mijn vader zegt dat zelfs ik fouten heb. Misschien heb ik ze wel. Dat weet ik niet.

robert Om me tegen Laura te verdedigen, heb ik toch het recht ieder wapen te gebruiken dat ik kan vinden, of niet?

arthur *kijkt nog steeds in de spiegel* In jouw plaats zou ik daar denk ik geen greintje gewetensbezwaar tegen hebben. Ze is prima in staat om voor zichzelf op te komen.

robert *gaat aan de tafel zitten en pakt een pen* Wel, ik stuur een cijfer-telegram naar de ambassade in Wenen, om uit te vinden of er iets tegen haar bekend is. Misschien is er een geheim schandaal waar ze bang voor is.

arthur *schikt de bloem in zijn knoopsgat* Oh, ik neem aan dat Laura één van die zeer moderne vrouwen van tegenwoordig is, die een nieuw schandaal net zo flatteus vinden als een nieuw hoedje, en ze allebei 's middags om half zes in het park uitlaten. Ik weet zeker dat ze dol is op schandalen, en dat haar grootste smart is dat het haar niet lukt er in genoeg verstrikt te raken.

robert *schrijft* Waarom zeg je dat?

arthur *draait zich om* Wel, ze droeg gisteravond veel te veel rouge, en iets te weinig kleren. Dat is bij een vrouw altijd een teken van wanhoop.

robert *belt* Maar is het de moeite waard dat ik naar Wenen schrijf, of niet?

arthur Het is altijd de moeite waard een vraag te stellen, hoewel het niet altijd de moeite waard is er een te beantwoorden.

entree Mason

robert Is mister Trafford in zijn kantoor?

mason Ja, meneer.

robert *doet het geschrevene in een enveloppe, die hij zorgvuldig sluit*

Zeg hem dat dit meteen in code moet worden verzonden. Er mag geen moment mee gewacht worden.

mason Ja, meneer.

robert Oh, geef nog eens.

Hij schrijft iets op de enveloppe. Dan verdwijnt Mason met de brief

robert Ze moet baron Arnheim op een vreemde manier in haar greep hebben gehad. Ik ben benieuwd waarmee.

arthur *glimlacht* Ik ook.

robert Ik zal met haar vechten op leven en dood, zolang mijn vrouw maar niks weet.

arthur *met kracht* Oh, vecht in ieder geval – in ieder geval.

robert *met een wanhopig gebaar* Als mijn vrouw erachter zou komen, zou er niet veel meer zijn om voor te vechten. Wel, zodra ik iets van Wenen hoor, laat ik het je weten. Het is een gok, meer niet, maar ik heb goede hoop. En zoals ik deze tijd met zijn eigen wapens heb bevochten, zo zal ik deze vrouw met haar eigen wapens bevechten. Het is niet meer dan redelijk, en ze ziet eruit als een vrouw met een verleden, of niet?

arthur Zoals de meeste mooie vrouwen. Maar er is een mode voor verledens, zoals er een mode is voor jurken. Misschien heeft Laura vooral een nogal gedécolleteerd verleden, en dat is erg in de mode op het moment. Overigens, mijn beste Robert, zou ik er niet teveel op hopen dat je Laura bang kunt maken. Laura lijkt me niet een vrouw die zich makkelijk bang laat maken. Ze heeft al haar schuldeisers overleefd, en ze heeft een formidabele tegenwoordigheid van geest.

robert Oh, ik leef nu van mijn hoop. Ik grijp iedere kans met beide handen aan. Ik voel me als een man op een zinkend schip. Het water staat tot mijn enkels, en er is zwaar weer op komst. Sst. Ik hoor de stem van mijn vrouw.

Gertrude op in wandelkostuum

gertrude Goedemiddag, Arthur.

arthur Goedemiddag, Gertrude. Ben je in het park geweest?

gertrude Nee, ik kom net terug van de Vrije Vrouwen Bond, waar

overigens, Robert, jouw naam met luid applaus werd begroet, en nu ben ik thuis voor de thee. *tegen Arthur* Je blijft toch wel voor de thee?

arthur Ik blijf heel even, dank je.

gertrude Ik ben zo terug. Ik ga alleen even mijn muts afzetten.

arthur *zo serieus mogelijk* Oh, doe dat alsjeblieft niet. Hij is zo enig.

Een van de enigste mutsen die ik ooit heb gezien. Ik hoop dat de Vrije Vrouwen Bond hem met luid applaus heeft begroet.

gertrude *glimlachend* We hebben belangrijker dingen te doen dan elkaars mutsen bekijken, Arthur.

arthur Echt? Wat voor dingen?

gertrude Oh, saaie, nuttige, heerlijke dingen. Arbeidsomstandigheden, vrouwelijke agenten, de acht-urige werkdag, vrouwen-kiesrecht...

Eigenlijk alles wat jij hoogst oninteressant zou vinden.

arthur En nooit mutsen?

gertrude *zogenaamd beledigd* Nooit mutsen, nooit.

Gertrude gaat af door de deur naar haar boudoir

robert *pakt de hand van Arthur* Je bent een goede vriend, Arthur, echt een goede vriend.

arthur Ik weet niet of ik tot nog toe veel voor je heb kunnen doen, Robert. Eigenlijk heb ik nooit iets voor je kunnen doen, voorzover ik weet. Ik ben diep teleurgesteld in mezelf.

robert Je hebt het me mogelijk gemaakt je de waarheid te zeggen. Dat is heel wat. De waarheid heeft me altijd verstikt.

arthur Ah, de waarheid is iets waar ik me altijd zo snel mogelijk van ontdoe. Slechte gewoonte, trouwens. Maakt je zeer ongeliefd op de club... bij de oudere leden. Ze noemen dat arrogant. Misschien is het dat wel.

robert Ik wou in godsnaam dat ik de waarheid kon vertellen... in waarheid kon leven. Ah, dat is waar het leven om draait, in waarheid te leven. *zucht en gaat naar de deur* Ik zie je gauw weer, Arthur, toch?

arthur Zeker. Wanneer je maar wilt. Ik ga vanavond een kijkje nemen op het vrijgezellen-bal, tenzij ik iets beters te doen vind. Maar ik kom morgenochtend langs. Mocht je me toevallig vanavond nodig hebben, stuur dan bericht naar Curzon Street.

robert Dank je.

Als hij bij de deur is, komt Gertrude binnen vanuit haar boudoir.

gertrude Je gaat toch niet weg, Robert?

robert Ik moet wat brieven schrijven, lieve.

gertrude *gaat naar hem toe* Je werkt te hard, Robert. Je denkt nooit aan jezelf, en je ziet er zo moe uit.

robert Het is niets, lieverd, niets.

Hij kust haar en verdwijnt.

gertrude *tegen Arthur* Ga toch zitten. Ik ben zo blij dat je er bent. Ik wil het met je hebben over... wel, niet over mijn muts, of de Vrije Vrouwen Bond. Je hebt veel te veel belangstelling voor het eerste onderwerp, en lang niet genoeg voor het tweede.

arthur Je wilt het met me hebben over Laura Cheveley?

gertrude Ja. Je hebt het geraden. Nadat je gisteravond was vertrokken, kwam ik erachter dat het wel degelijk waar was wat ze zei. Natuurlijk heb ik Robert meteen een brief laten schrijven, om zijn belofte in te trekken.

arthur Dat heb ik van hem begrepen.

gertrude Die te houden zou de eerste smet zijn geweest op een carrière die altijd vlekkeloos is geweest. Robert mag geen blaam treffen. Hij is niet als andere mannen. Hij kan zich niet hetzelfde veroorloven als andere mannen. *kijkt Arthur aan, die blijft zwijgen* Ben je het niet met me eens? Je bent Roberts beste vriend. Je bent onze beste vriend, Arthur. Niemand, behalve ik, kent Robert beter dan jij. Hij heeft geen geheimen voor mij, en ik denk niet dat hij ze voor jou heeft.

arthur Hij heeft zeker geen geheimen voor mij. Tenminste, ik denk van niet.

gertrude Heb ik dan geen gelijk als ik hem zo hoog inschat? Ik weet dat ik gelijk heb. Maar zeg eens eerlijk.

arthur *kijkt haar strak aan* Volkomen eerlijk?

gertrude Natuurlijk. Je hebt toch niets voor me te verbergen?

arthur Niets. Maar, mijn beste Gertrude, ik geloof, als ik het zo mag zeggen, dat in het echte leven –

gertrude *glimlachend* Waarvan jij zo weinig weet, Arthur –

arthur Waarvan ik niets weet uit ervaring, maar wel door observatie... Ik geloof dat in de praktijk, succes, echt succes, nooit helemaal gewetensvol is, en dat ambitie altijd gewetenloos is. Als een man eenmaal zijn zinnen heeft gezet op een bepaald doel, en hij moet

daarvoor tegen de klippen op, dan gaat hij tegen de klippen op. Als hij door het slijk moet –

gertrude Ja?

arthur Dan gaat hij door het slijk. Ik heb het natuurlijk alleen maar over het leven in het algemeen.

gertrude *ernstig* Dat hoop ik. Waarom kijk je me zo vreemd aan, Arthur.

arthur Gertrude, ik heb weleens gedacht dat... je soms misschien wat streng bent in je opvattingen. Ik geloof dat... je vaak niet toegeeflijk genoeg bent. In ieder karakter schuilen zwakke kanten, of erger dan zwak. Stel, bijvoorbeeld, dat – dat een willekeurig publiek figuur, mijn vader, of Lord Merton, of Robert, zeg, jaren geleden, een domme brief aan iemand had geschreven...

gertrude Wat bedoel je met een domme brief?

arthur Een brief die iemand ernstig in opspraak zou kunnen brengen. Ik stel alleen een denkbeeldig geval.

gertrude Robert is net zo min in staat iets doms te doen als iets verkeerds.

arthur *na een lange pauze* Niemand is niet in staat iets doms te doen. Niemand is niet in staat iets verkeerds te doen.

gertrude Ben jij een pessimist? Wat zullen de andere dandies daarvan zeggen. Die zullen in de rouw moeten gaan.

arthur *staat op* Nee, Gertrude, ik ben geen pessimist. Ik betwijfel zelfs of ik wel weet wat pessimisme precies betekent. Ik weet alleen dat het leven niet kan worden begrepen zonder veel mededogen, niet kan worden geleefd zonder veel mededogen. Liefde, en niet Duitse filosofie, is de ware sleutel tot deze wereld, wat de sleutel tot de wereld hierna ook moge zijn. En als je ooit in de problemen komt, Gertrude, vertrouw dan onvoorwaardelijk op mij, en ik zal je helpen waar ik kan. Heb je me ooit nodig, kom dan naar mij voor hulp, en je zult die krijgen. Kom meteen naar mij.

gertrude *kijkt hem verrast aan* Arthur, je spreekt wel heel ernstig. Ik geloof dat ik je nog nooit ernstig heb horen spreken.

arthur *lacht* Neem me niet kwalijk, Gertrude. Het zal niet meer gebeuren, als het aan mij ligt.

gertrude Maar ik zie je graag ernstig.

Mabel komt op in een oogverblindende jurk

mabel Gertrude, schat, zeg niet zulke afschrikkelijke dingen tegen Arthur. Ernst zou hem helemaal niet staan. Goedemiddag, Arthur. Blijf alsjeblieft zo triviaal als je kunt.

arthur Ik zou wel willen, Mabel, maar ik vrees dat ik... vanmorgen niet zo in vorm ben, bovendien moet ik nu gaan.

mabel Net als ik er ben. Wat ben je toch vreselijk ongemanieerd. Je hebt vast geen goede opvoeding gehad.

arthur Inderdaad.

mabel Ik wou dat ik je had grootgebracht.

arthur Ik vind het ook jammer dat je dat niet hebt gedaan.

mabel Ik neem aan dat het nu te laat is?

arthur Dat weet ik niet zeker.

mabel Kom je morgen rijden?

arthur Ja, tien uur.

mabel Niet vergeten.

arthur Natuurlijk niet. Trouwens, Gertrude, je gastenlijst staat vandaag niet in The Morning Post. Waarschijnlijk verdrongen door de verkiezingen, of de Bisschoppensynode, of iets dergelijk saais. Mag ik een lijst van je hebben? Ik heb een speciale reden om dat te vragen.

gertrude Ik weet zeker dat mister Trafford je er één kan geven.

arthur Heel erg bedankt.

mabel Tommy is de meest bruikbare figuur in Londen.

arthur *draait zich naar haar* En wie de meest decoratieve?

mabel Dat ben ik.

arthur Wat slim van je om dat te raden. *pakt zijn hoed en stok* Tot ziens, Gertrude. Onthoud wat ik je heb gezegd.

gertrude Ja, al weet ik niet waarom je het hebt gezegd.

arthur Dat weet ik zelf nauwelijks. Tot ziens, Mabel.

mabel *met een teleurgesteld pruillipje* Ik wou dat je niet wegging. Ik heb vanmorgen vier fantastische avonturen beleefd, vier en een half zelfs. Je zou kunnen blijven en er een paar horen.

arthur Wat egoïstisch van je om er vier en een half te hebben. Zo blijft er niets voor mij over.

mabel Ik wil niet dat je ze hebt. Ze zijn niet goed voor je.

arthur Dat is het eerste onaardige dat je ooit tegen me gezegd hebt. En wat zeg je het alleraardigst. Morgen, tien uur.

mabel Scherp.

arthur Behoorlijk scherp. En niet mister Trafford meebrengen.

mabel *met een kleine hoofdbeweging* Natuurlijk breng ik Tommy Trafford niet mee. Tommy Trafford is helemaal uit de gratie.

arthur Blij dat te horen. *buigt en verdwijnt*

mabel Gertrude, je moet eens met Tommy Trafford gaan praten.

gertrude Wat heeft die arme mister Trafford nu weer gedaan? Robert zegt dat hij de beste secretaris is die hij ooit heeft gehad.

mabel Nou, Tommy heeft me weer een aanzoek gedaan. Tommy doet werkelijk niets anders dan mij aanzoeken. Hij heeft me gisteravond aangezocht in de muziekkamer, toen ik geen kant op kon, omdat er een eindeloos trio bezig was. Ik durfde niet de kleinste snedigheid terug te zeggen, dat hoef ik je niet te zeggen. Als ik dat had gedaan, zou de muziek meteen gestopt zijn. Muzikale mensen zijn zo absurd onredelijk. Ze willen altijd dat je compleet stom bent op het moment dat je totaal doof zou willen zijn. En vanmorgen deed hij me op klaarlichte dag een aanzoek, aan de voet van dat afzichtelijke beeld van Achilles. Echt, de dingen die aan de voet van dat beeld gebeuren zijn bepaald stuitend. Daar zou de politie eens iets aan moeten doen. Tijdens de lunch zag ik aan de gloed in zijn ogen dat hij me weer ging aanzoeken, en ik kon hem nog net op tijd tegenhouden door hem te verzekeren dat ik bimetaliste ben. Gelukkig heb ik geen idee wat bimetalisme betekent. En ik geloof niet dat er iemand is die dat wel heeft. Maar deze opmerking snoerde Tommy tien minuten de mond. Hij keek nogal geschokt. En de manier waarop Tommy aanzoeken doet is zo gênant. Als hij nou uit volle borst een aanzoek deed, vond ik het niet zo erg. Dat zou nog wat effect hebben op het publiek. Maar hij doet het op een griezelig vertrouwelijke toon. Als Tommy romantisch probeert te doen, praat hij net zo tegen je als een dokter. Ik vind Tommy erg aardig, maar zijn manier om een aanzoek te doen is totaal uit de tijd. Gertrude, ik wil dat je eens met hem gaat praten om te zeggen dat eenmaal per week meer dan genoeg is als het gaat om aanzoeken, en dat het altijd moet gebeuren op een manier die de aandacht trekt.

gertrude Mabel, schat, zo praat je niet. Bovendien heeft Robert een hoge dunk van mister Trafford. Volgens hem heeft hij een schitterende toekomst voor zich.

mabel Oh, ik zou nooit trouwen met een man die een toekomst voor zich heeft.

gertrude Mabel!

mabel Ik weet het, lieverd. Jij bent met een man met een toekomst getrouwd. Maar Robert was dan ook een genie, en je hebt een nobel, zelf-opofferend karakter. Jij kan genieën verdragen. Ik heb niet eens een karakter, en Robert is het enige genie dat ik ooit heb kunnen uitstaan. Over het algemeen vind ik ze compleet onmogelijk. Genieën praten zo veel, vind je niet? Zo'n slechte gewoonte. En ze denken altijd aan zichzelf, terwijl ik wil dat ze aan mij denken. Nu moet ik weg om te repeteren bij Lady Basildon. Je weet toch dat we tableaux doen? De triomf van iets, ik weet niet wat. Ik hoop dat het de triomf van mij wordt. Triomf is het enige waar ik op dit moment in ben geïnteresseerd. *kust Gertrude en gaat weg, maar komt dan weer teruggerend* Oh, Gertrude, weet je wie eraan komt? Die afschuwelijke Mrs Cheveley, in een alleraardigste jurk. Had je haar uitgenodigd?

gertrude *staat op* Laura. Voor mij? Dat kan niet.

mabel Ik verzeker je dat ze de trap op komt, levensecht, maar niet half zo natuurlijk.

gertrude Je hoeft niet te blijven, Mabel. Vergeet niet dat Lady Basildon je verwacht.

mabel Oh, ik moet Lady Markby een hand geven. Verrukkelijke vrouw. Ik vind het altijd heerlijk als ze grof tegen me wordt.

Mason op

mason Lady Markby. Mrs Cheveley.

Diana en Laura op

gertrude *gaat hen tegemoet* Lieve Diana, wat leuk dat je me op komt zoeken. *geeft haar een hand en buigt ietwat afstandelijk naar Laura* Wil je niet gaan zitten, Laura?

laura Dank je. Is dat niet Mabel? Die zou ik graag leren kennen.

gertrude Mabel, Laura wil je leren kennen.

Mabel geeft een knikje

laura *gaat zitten* Ik vond je jurk zo beeldig gisteravond, Mabel. Zo simpel en... passend.

mabel Echt? Dat moet ik mijn naaister vertellen. Dat zal een verrassing voor haar zijn. Tot ziens, Lady Markby.

diana Ga je al?

mabel Het spijt me zo, maar ik moet wel. Ik ging net naar een repetitie. Ik moet op mijn hoofd gaan staan in een paar tableaux.

diana Op je hoofd, kind? Oh, ik mag hopen van niet. Volgens mij is dat hoogst ongezond. *gaat zitten op de sofa naas Gertrude*

mabel Maar het is voor een heel goed doel: ter ondersteuning van mensen zonder verdienste, de enige mens waarin ik echt geïnteresseerd ben. Ik ben secretaris, en Tommy Trafford is penningmeester.

laura En wat is Arthur?

mabel Oh, Arthur zit voor.

laura Een positie die precies bij hem past, tenzij hij achteruit is gegaan sinds ik hem leerde kennen.

diana *nadenkend* Wat ben je toch opvallend modern, Mabel. Misschien een beetje té modern. Er is niets zo gevaarlijk als te modern zijn. De kans is groot dat je plotsklaps ouderwets wordt. Daar heb ik veel voorbeelden van gekend.

mabel Wat een akelig vooruitzicht.

diana Ach lieverd, jij hoeft je niet druk te maken. Jij zult altijd zo mooi zijn als maar kan. Dat is de beste mode die er is, en de enige mode waarin Engeland voorop loopt.

mabel *met een revérence* Dank u wel, Lady Markby, namens Engeland... en mijzelf. *gaat af*

diana *wendt zich tot Gertrude* Lieve Gertrude, we kwamen alleen even langs om te zien of de diamanten broche van Laura is gevonden.

gertrude Hier?

laura Ja. Ik was hem kwijt toen ik terugkwam in het Claridge, en ik dacht dat ik hem misschien hier had verloren.

gertrude Ik heb er niets over gehoord. Maar ik zal de butler laten komen om te vragen. *belt*

laura Oh, doe alstublieft geen moeite, Gertrude. Ik zal hem wel in de opera verloren hebben, voor we hiernaartoe kwamen.

diana Ach ja, 't zal wel in de opera zijn gebeurd. Het is toch zo dringen en duwen tegenwoordig dat ik me afvraag hoe we aan het eind van de avond nog iets aanhebben. Ik kan jullie zeggen, dat ik, als ik terugkom van een avondje uit, altijd het gevoel heb dat ik geen draad meer aan

mijn lijf heb, behalve een zijden draadje waar mijn reputatie aan hangt, net genoeg om te voorkomen dat de lagere klassen iets pijnlijks opmerken door de raampjes van het rijtuig. Het is toch zo, society is zwaar overbevolkt. Echt hoor, iemand zou eens een goed plan moeten opstellen voor gesubsidieerde emigratie. Dat zou een boel goed doen.

laura Ik ben het helemaal met je eens, Diana. Het is zes jaar geleden dat ik voor het laatst tijdens het seizoen in Londen was, en ik moet zeggen dat society een afschuwelijke warboel is geworden. Je ziet overal de vreemdste figuren.

diana Dat is toch zo, lieverd. Maar je hoeft ze niet allemaal te kennen. Ik weet zeker dat ik niet de helft van de mensen ken die bij mij over de vloer komen. En naar wat ik hoor, zou ik ze niet willen kennen ook.

Mason op

gertrude Wat was het voor broche die je hebt verloren, Laura?

laura Een diamanten slangen-broche met een robijn, een nogal forse robijn.

diana Je zei toch er een saffier op het kopje zat, liefje?

laura *glimlachend* Nee, Diana – een robijn.

diana *knikt* En hij stond je beeldig, dat weet ik zeker.

gertrude Is er vanmorgen in één van de kamers een diamanten broche met een robijn gevonden, Mason?

mason Nee, mevrouw.

laura Het is echt niet belangrijk, Gertrude. Het spijt me zo dat ik je last heb bezorgd.

gertrude *koud* Oh, je hebt mij niets bezorgd. Zo is het goed, Mason. Je kunt de thee brengen.

Mason af

diana Wel, ik moet zeggen dat het heel vervelend is iets kwijt te raken. Ik weet nog dat ik jaren geleden in de Pump Room in Bath, een uitzonderlijk fraaie armband met een camee ben kwijtgeraakt die Sir John me had gegeven. Ik geloof niet dat hij me sindsdien ooit nog iets heeft gegeven, moet ik tot mijn spijt zeggen. Hij is jammer genoeg afgetakeld. Echt, dat ellendige Lagerhuis bederft onze echtgenoten. Volgens mij is het Lagerhuis verreweg de grootste aanslag op een gelukkig huwelijksleven sinds die gruwelijke uitvinding die ze de Hogere Vorming van Vrouwen noemen.

gertrude Ah! Het is ketterij dat in dit huis te zeggen, Diana. Robert is een groot voorvechter van de Hogere Vorming van Vrouwen, en ik ook, vrees ik.

laura De Hogere Vorming van Mannen, dat zou ik graag zien. Mannen hebben het bedroevend hard nodig.

diana Dat is zo, liefje. Maar ik ben bang dat dat niet zo'n praktisch plan is. Volgens mij is de man niet in staat zich te ontwikkelen. Hij is zo ver gekomen als hij kan, en ver is dat niet, toch? Wat de vrouw betreft, ach, lieve Gertrude, jij bent van de jongere generatie, en ik weet zeker dat het goed zit als jij erachter staat. In mijn tijd werd ons natuurlijk geleerd helemaal niets te begrijpen. Dat was het oude systeem, en het was bijzonder interessant. Ik verzeker je dat het aantal dingen dat mijn arme zusje en mij geleerd werd niet te begrijpen bepaald groot was. Maar moderne vrouwen begrijpen alles, heb ik gehoord.

laura Behalve hun echtgenoten. Dat is het enige dat de moderne vrouw nooit zal begrijpen.

diana En dat is maar goed ook, als je het mij vraagt, lieverd. Het zou menig gelukkig huwelijk opbreken als ze dat wel deden. Niet het jouwe, Gertrude, dat hoef ik natuurlijk niet te zeggen. Jij bent met een modelman getrouwd. Ik wou dat ik dat van mezelf kon zeggen. Maar sinds Sir John de debatten regelmatig bijwoont, wat hij in de goeie ouwe tijd nooit deed, is zijn spraakgebruik nogal onmogelijk geworden. Hij lijkt voortdurend te denken dat hij het Lagerhuis toespreekt, en bijgevolg moet ik elke keer als hij de positie van de landarbeider bespreekt, of de Welse kerk, of iets ongepasts van dien aard, alle bedienden de kamer uitsturen. Het is geen pretje om te zien dat je eigen butler, die al drieëntwintig jaar bij je is, staat te blozen bij het dressoir, en de bedienden zich in de hoek in bochten wringen alsof ze in het circus werken. Ik verzeker je dat mijn leven totaal verwoest wordt als ze John niet meteen naar het Hogerhuis sturen. Dan zal hij wel geen interesse meer voor politiek hebben, toch? Het Hogerhuis is zo verstandig. Een verzameling gentlemen. Maar in zijn huidige staat is Sir John een ware bezoeking. Vanmorgen nog, het ontbijt was nog niet half op, of hij ging op het hardkleed staan, stak zijn handen in zijn zakken, en richtte zich met luide stem tot de geachte aanwezigen. Ik ging direct na mijn tweede kop thee van tafel, dat hoef ik je niet te zeggen. Maar zijn onbehouwen

taal was door het hele huis te horen. Ik mag hopen, Gertrude, dat Robert niet zo is.

gertrude Maar ik ben juist erg geïnteresseerd in politiek, Diana. Ik hou ervan om Robert erover te horen praten.

diana Wel, ik hoop niet dat hij zo verknocht is aan blauwe boeken als Sir John. Ik geloof niet dat ze verheffende lectuur zijn voor wie dan ook.

laura *flauwtjes* Ik heb nog nooit een blauw boek gelezen. Geef mij maar boeken... met een gele omslag.

diana *geniaal onbegrijpend* Geel is een vrolijker kleur, nietwaar? Ik heb heel veel geel gedragen in mijn jonge jaren, en dat zou ik nog doen als Sir John niet van die pijnlijk persoonlijke opmerkingen maakte, en als een man het over kleren heeft wordt het altijd belachelijk, of niet?

laura Oh, nee! In kleren vind ik mannen de enige autoriteit.

diana Echt? Dat zou je niet zeggen als je afgaat op het soort hoeden dat ze dragen, of wel?

De butler komt binnen, gevolgd door de lakei. De thee wordt op een kleine tafel vlakbij Gertrude gezet

gertrude Mag ik je een kopje thee aanbieden, Laura?

laura Dank je.

De butler biedt Laura een kopje thee op een presenteerblaadje aan

gertrude Thee, Diana?

diana Nee, dank je, lieverd.

De bedienden verdwijnen.

Ik heb namelijk beloofd nog even tien minuutjes bij die arme Lady Brancaster langs te gaan, die zit diep in de zorgen. Haar dochter, toch een meisje met een keurige opvoeding, heeft zich nota bene verloofd met een kapelaan uit Shropshire. Het is vreselijk triest, werkelijk vreselijk triest, ik begrijp die nieuwerwetse manie voor kapelaans niet. In mijn tijd zagen wij meisjes ze natuurlijk overal als konijnen rondrennen. Maar we schonken nooit aandacht aan ze, dat hoef ik je natuurlijk niet te zeggen. Maar ik heb begrepen dat het platteland er tegenwoordig van is vergeven. Ik vind het hoogst onreligieus. En dan heeft de oudste zoon ruzie met zijn vader, en er wordt gezegd dat als ze elkaar op de club tegenkomen Lord Brancaster zich altijd achter het financiële katern van The Times verstoppt. Trouwens, ik geloof dat dat tegenwoordig een heel gewoon verschijnsel is, en dat alle clubs in St. James's Straat extra

exemplaren van The Times moeten inslaan; er zijn zoveel zoons die niets met hun vaders te maken willen hebben, en zoveel vaders die niet met hun zoons spreken. Ikzelf vindt dat zeer betreurenswaard.

laura Ik ook. Vaders kunnen zoveel van hun zoons leren vandaag de dag.

diana Echt, lieverd? Wat dan?

laura De kunst van het leven. De enige echte Schone Kunst die onze huidige tijd heeft voortgebracht.

diana *schudt haar hoofd* Ah! Ik vrees dat Lord Brancaster daar zeer bedreven in was. Meer dan zijn arme vrouw ooit heeft geweten. *wendt zich tot Gertrude* Je kent Lady Brancaster toch, liefje, of niet?

gertrude Heel oppervlakkig. Ze logeerde vorige herfst in Langton, toen wij er waren.

diana Wel, net als alle gezette vrouwen ziet ze eruit als het toonbeeld van geluk, zoals je ongetwijfeld hebt opgemerkt. Maar er zijn vele tragediën in haar familie, afgezien van de affaire met de kapelaan. Haar eigen zuster, Mrs Jekyll, had een uitermate ongelukkig bestaan, en niet door haar eigen schuld, moet ik tot mijn spijt zeggen. Ze was uiteindelijk zo verpletterd door smart, dat ze in het klooster ging, of bij de opera, ik weet niet meer welke van de twee. Nee, ik geloof dat ze zich op decoratief naaldwerk heeft gestort. Een ding is zeker: dat ze elke lust in het leven had verloren. *staat op* En nu, Gertrude, laat ik Laura als je het goed vindt over aan jouw zorg en kom ik haar over een kwartiertje weer ophalen. Of misschien, lieve Laura, wil je liever in het rijtuig wachten terwijl ik bij Lady Brancaster ben. Aangezien het bedoeld is als een condoléancebezoek, blijf ik niet lang.

laura *staat op* Ik vind het helemaal niet erg in het rijtuig te wachten, mits er iemand is om naar me te kijken.

diana Wel, ik hoor dat de kapelaan altijd rond het huis schuimt.

laura Ik vrees dat vriendinnen en ik niet zo goed samengaan.

gertrude *staat op* O, ik hoop dat Laura nog even hier blijft. Ik zou graag een paar minuutjes met haar praten.

laura Wat vreselijk aardig van je, Gertrude. Geloof me, niets zou me een groter plezier doen.

diana Ach, jullie twee hebben zonder twijfel vele mooie herinneringen op te halen uit jullie schooltijd. Tot ziens, lieve Gertrude. Zie ik je

vanavond bij Lady Bonar? Ze heeft een geweldig nieuw genie ontdekt. Hij doet... helemaal niets, geloof ik. Dat is een grote troost, of niet? gertrude Robert en ik dineren vanavond samen thuis, en ik denk niet dat ik daarna nog ergens heenga. Robert moet natuurlijk naar de Kamer. Maar daar staat niets bijzonders op de rol. diana Samen thuis dineren? Is dat wel verstandig? Ach, dat vergat ik, jouw man is een uitzondering. De mijne is de gemene deler, en van niets wordt een vrouw zo snel oud als getrouwd zijn met een gemene deler.

Diana af

laura Wat een prachtvrouw, die Diana, nietwaar? Ik ken niemand die meer praat en minder zegt. Ze is in de wieg gelegd voor de politiek. Meer nog dan haar man, hoewel hij een typische Engelsman is, altijd saai en meestal bruto.

Gertrude geeft geen antwoord, maar blijft staan.

Er is een pauze. Dan ontmoeten de ogen van de twee vrouwen elkaar.

Gertrude kijkt streng en bleek. Laura lijkt tamelijk geamuseerd.

gertrude Laura, ik denk dat ik er goed aan doe je zonder omhaal te zeggen dat ik je gisteravond niet in mijn huis zou hebben uitgenodigd, als ik geweten had wie je werkelijk was.

laura *met een stalen glimlach* Werkelijk?

gertrude Ik had het niet gekund.

laura Ik zie dat je na al die jaren geen steek bent veranderd, Gertrude.

gertrude Ik verander nooit.

laura *trekt haar wenkbrouwen op* Heeft het leven je dan niets geleerd?

gertrude Het heeft me geleerd dat iemand die zich eens schuldig heeft gemaakt aan iets oneerlijks en eerloos, zich daar een tweede keer schuldig aan kan maken, en gemeden dient te worden.

laura Zou je die regel op iedereen toepassen?

gertrude Ja, op iedereen, zonder uitzondering.

laura Dat spijt me voor je, Gertrude, dat spijt me echt voor je.

gertrude Ik weet zeker dat je nu wel inziet dat om verschillende redenen elk nader contact tussen ons gedurende jouw verblijf in Londen volstrekt uitgesloten is.

laura *achterover leunend in haar stoel* Weet je, Gertrude, al dat gemoraliseer van je doet me geen snars. Moraal is niets anders dan de

houding die we aannemen tegenover mensen die we persoonlijk niet mogen. Jij mag mij niet. Daar ben ik me van bewust. En ik heb altijd een hekel gehad aan jou. En toch ben ik gekomen om je een dienst te bewijzen.

gertrude *smalend* Zoals je mijn man gisteravond een dienst wilde bewijzen, neem ik aan. De hemel zij dank heb ik hem daarvoor behoed.

laura *komt overeind* Jij hebt gezorgd dat hij mij die onbeschaamde brief schreef? Jij hebt gezorgd dat hij zijn belofte brak?

gertrude Ja.

laura Dan moet je zorgen dat hij die houdt. Ik geef je tot morgenochtend – niet langer. Als je man zich er dan niet plechtig toe verplicht mij te helpen bij dat grote plan waarin ik een belang heb –

gertrude Die frauduleuze speculatie –

laura Noem het wat je wilt. Ik heb je man in mijn greep en als je verstandig bent, dan zorg je dat hij doet wat ik hem zeg.

gertrude *staat op en loopt op haar toe* Je bent schaamteloos. Wat heeft mijn man met jou te maken? Met een vrouw als jij?

laura *met een bitter lachje* Soort zoekt soort in deze wereld. Je man en ik passen zo goed bij elkaar omdat hij zelf bedrieglijk en oneerlijk is.

Tussen jou en hem gaapt een diepe kloof. Hij en ik staan elkaar nader dan vrienden. Wij zijn vijanden met een band. Dezelfde zonde bindt ons.

gertrude Hoe durf je mijn man met jezelf op één lijn te zetten? Hoe durf je hem of mij te bedreigen? Ga mijn huis uit. Je past hier niet.

Robert komt van achteren op. Hij hoort de laatste woorden van zijn vrouw, en ziet tot wie ze gericht zijn. Hij wordt doodsbleek.

laura Jouw huis! Een huis gekocht met oneerlijke winst. Een huis waarvan het hele interieur is betaald door fraude. *draait zich om en ziet*

Robert Vraag hem waar zijn vermogen vandaan komt! Laat hem vertellen hoe hij een kabinetsgeheim aan een effectenmakelaar heeft verkocht. Hoor uit zijn mond waaraan je je positie te danken hebt.

gertrude Het is niet waar! Robert! Het is niet waar!

laura *wijst met uitgestrekte vinger naar hem* Kijk naar hem! Kan hij het ontkennen? Durft hij dat?

robert Ga! Ga onmiddellijk weg. Je hebt het ergste gedaan wat je kon doen.

laura Het ergste wat ik kon doen? Ik ben nog niet klaar met jou, met

geen van jullie beiden. Ik geef jullie allebei tot morgenmiddag twaalf uur. Als jullie dan niet doen wat ik zeg, zal de hele wereld weten wie Robert werkelijk is.

Robert belt. Mason op

robert Laat Mrs Cheveley uit.

Laura staat op, buigt dan met ietwat overdreven beleefdheid naar Gertrude, die geen teken van reactie geeft. Als ze langs Robert loopt die bij de deur staat houdt ze een moment in en kijkt hem recht in het gezicht. Dan gaat ze af, gevolgd door de bediende, die de deur achter zich sluit. De echtelieden zijn alleen achtergebleven. Gertrude staat erbij als iemand in een afschuwelijke droom. Dan draait ze zich om en kijkt naar haar man. Ze kijkt naar hem met vreemde ogen, alsof ze hem voor de eerste keer ziet.

gertrude Je hebt een kabinetsgeheim verkocht voor geld! Je bent je leven begonnen met fraude! Je hebt je loopbaan gebouwd op schande! Oh, zeg me dat het niet waar is! Lieg tegen me! Lieg tegen me! Zeg me dat het niet waar is!

robert Wat die vrouw zei is volkomen waar. Maar luister naar me, Gertrude. Je begrijpt niet hoe ik in verleiding werd gebracht. Laat me je alles vertellen. *loopt op haar toe*

gertrude Kom niet in mijn buurt. Raak me niet aan. Ik voel me alsof je me voor altijd hebt besmeurd. Oh, wat een masker heb je al die jaren gedragen! Een gruwelijk, vals masker! Je hebt jezelf verkocht voor geld. O! Een ordinaire dief was beter geweest. Je hebt jezelf te koop aangeboden aan de hoogste bidder! Je bent op de markt gekocht. Je hebt tegen de hele wereld gelogen. En nu wil je niet liegen tegen mij.

robert *stormt op haar af* Gertrude! Gertrude!

gertrude *weert hem met uitgestrekte handen af* Nee, niet spreken! Zeg niets! Je stem wekt vreselijke herinneringen – herinneringen aan dingen die me van je deden houden – herinneringen aan woorden die me van je deden houden – herinneringen die me nu bang maken. En wat heb ik je aanbeden! Jij was iets voor mij dat buiten het gewone leven stond, iets puurs, nobel, eerlijk, zonder een smet. De wereld leek me mooier omdat jij er was, en goedheid waarachtiger omdat jij leefde. En nu – o, als ik bedenk dat ik van een man als jij mijn ideaal maakte! Het ideaal van mijn leven!

robert Dat was je vergissing. Dat was je fout. De fout die alle vrouwen maken. Waarom kunnen jullie vrouwen niet van ons houden met fouten en al? Waarom plaatsen jullie ons op een monsterlijk voetstuk? We hebben allemaal lemen voeten, vrouwen zowel als mannen, maar als wij mannen van vrouwen houden, dan houden we van ze terwijl we hun zwakheden kennen, hun domheden, hun onvolmaaktheden, houden we om die reden misschien wel des te meer van ze. Niet wie volmaakt is, maar wie onvolmaakt is, heeft liefde nodig. Als we gewond zijn door eigen hand, of door de hand van een ander, dan moet liefde ons genezen – wat heeft liefde anders voor nut? Alle zonden, behalve een zonde tegen haarzelf, moet liefde vergeven. Alle levens, behalve liefdeloze levens, moet liefde genade schenken. De liefde van een man is zo. Die is ruimer, groter, menselijker dan die van een vrouw. Vrouwen denken dat ze idealen maken van mannen. Wat ze van ons maken zijn alleen maar valse idolen. Jij hebt je valse idool van mij gemaakt, en ik had niet de moed om af te dalen, je mijn wonden te tonen, je mijn zwakheden te vertellen. Ik was bang dat ik je liefde zou verliezen, zoals ik die nu verloren heb. En zo heb jij gisteravond mijn leven kapotgemaakt – ja, kapotgemaakt. Wat die vrouw van me vroeg, was niets vergeleken bij wat ze me aanbood. Ze bood veiligheid, rust, zekerheid. Mijn jeugdzonde, waarvan ik dacht dat die begraven was, rees voor me op, walgelijk, afgrijselijk met zijn handen om mijn keel. Ik had hem voorgoed kunnen doden, hem in zijn graf terugsturen, zijn gedenksteen kapotslaan, de enige getuige tegen mij verbranden. Jij hield me tegen. Niemand anders dan jij, dat weet je. Wat blijft er nu nog voor mij over dan openbare schande, verderf, vreselijke schaamte, de hoon van de wereld, een eenzaam eerloos leven, een eenzame eerloze dood, misschien, ooit? Laat vrouwen geen idealen meer maken van mannen! Laat zij ze niet op altaren plaatsen en voor ze buigen, of ze zullen andere levens zo totaal verwoesten als jij – jij die ik zo hartstochtelijk heb liefgehad – het mijne hebt verwoest.

Hij verlaat de kamer. Gertrude haast zich achter hem aan, maar zodra ze de deur bereikt, wordt deze gesloten. Bleek van angst, verward, hulpeloos, wiegt ze heen en weer als een plant in het water. Haar uitgestrekte handen lijken te trillen in de lucht als bloesems in de wind. Dan werpt ze zichzelf neer naast een sofa en begraaft haar gezicht.

Haar snikken is als het snikken van een kind.

doek tweede bedrijf stort neer

derde bedrijf

De bibliotheek in Arthurs huis in Curzon Street. Een Adams kamer. Rechts leidt een deur tot de hal. Links, de deur van de rookkamer. Schuifdeuren aan de achterzijde leiden naar de salon. De haard brandt. Phipps, de bediende, schikt wat kranten op de schrijftafel. Kenmerkend voor Phipps is zijn onverstoorbaarheid. Hij wordt door bewonderaars gezien als de ideale bediende. De Sfinx is niet zo onmededeelzaam. Hij is een masker met manieren. Van zijn intellectuele of emotionele leven is de geschiedenis niet bekend. Hij vertegenwoordigt de overheersing van het fatsoen.

Arthur komt binnen in een avondkostuum met een bloem in 't knoopsgat. Hij draagt een zijden hoed en een Inverness-cape. Hij is in stijl gekleed, je kunt aan hem zien dat hij met beide benen in het moderne leven staat, hij heeft het gemaakt, en heeft alles onder controle. Hij is de eerste goedgeklede filosoof in de geschiedenis van het denken.

arthur Heb je mijn tweede knoopsgatsruikertje voor me, Phipps?

phipps Ja, mijnheer.

Hij neemt hoed, wandelstok, jas en cape aan, reikt de nieuwe corsage aan op een presenteerblaadje.

arthur Tamelijk opvallend ding, Phipps. Ik ben tegenwoordig de enige persoon van de minste betekenis in Londen die een corsage draagt.

phipps Ja, mijnheer. Dat is mij opgevallen.

arthur *haalt de oude corsage eraf* Weet je, Phipps, mode is wat je zelf draagt. Uit de mode is wat andere mensen dragen.

phipps Ja, mijnheer.

arthur Zoals platvloersheid het gedrag van andere mensen is.

phipps Ja, mijnheer.

arthur *doet de nieuwe corsage op* En leugens de waarheden van andere mensen.

phipps Ja, mijnheer.

arthur Andere mensen zijn nogal saai. Het enige mogelijke gezelschap ben je zelf.

phipps Ja, mijnheer.

arthur Van jezelf houden is het begin van een levenslange romance, Phipps.

phipps Ja, mijnheer.

arthur *kijkt naar zichzelf in de ruit* Geloof niet dat deze corsage me erg bevalt, Phipps. Maakt me een beetje te oud. Alsof ik in de bloei van mijn leven ben, nietwaar, Phipps?

phipps Ik constateer geen enkele verandering in meneers verschijning.

arthur Geen, Phipps?

phipps Nee, meneer.

arthur Ik weet het niet zeker. In het vervolg een wat nietszeggender corsage, Phipps, voor de donderdagavonden.

phipps Ik zal het aan de bloemeuse doorgeven, meneer. Ze heeft onlangs een familielid verloren, misschien verklaart dat het gebrek aan trivialiteit in het corsage waarover u klaagt.

arthur Toch bijzonder van de lagere klassen in Engeland – ze raken voortdurend hun naasten kwijt.

phipps Ja, mijnheer. Ze hebben het zeer getroffen in dat opzicht.

arthur *draait zich om en kijkt hem aan. Phipps blijft onbewogen* Hum! Nog brieven, Phipps?

phipps Drie, meneer. *reikt brieven op een presenteerblaadje aan*

arthur *neemt de brieven* Wil mijn rijtuig over twintig minuten voor hebben.

phipps Ja, meneer. *loopt naar de deur*

arthur *houdt een roze enveloppe in de lucht* Ahum! Phipps, wanneer is deze brief gekomen?

phipps Hij is door een bode gebracht vlak nadat meneer naar de Club was vertrokken.

arthur Zo is het goed.

Phipps verlaat de kamer.

Gertrudes handschrift op Gertrudes roze briefpapier. Dat is tamelijk curieus. Ik dacht dat Robert zou schrijven. Benieuwd wat Gertrude mij te zeggen heeft. *gaat aan zijn bureau zitten en opent de brief, en leest deze* 'Ik heb je nodig. Ik vertrouw je. Ik kom naar je toe. Gertrude.' *legt de brief beschaamd neer. Pakt 'm weer op en leest 'm langzaam nog een keer* 'Ik heb je nodig. Ik vertrouw je. Ik kom naar je toe.' Dan is ze

overal achter gekomen! Arme vrouw! Arme vrouw! *haalt zijn horloge tevoorschijn en kijkt ernaar* Maar wat een tijd om op visite te gaan. Tien uur! Ik zal mijn bezoek aan de Berkshires moeten laten schieten. Niettemin is het altijd aardig te worden verwacht, en niet te komen. Ik word niet verwacht op het vrijgezellenbal, dus daar ga ik zeker heen. Wel, ik zal zorgen dat ze achter haar man blijft staan. Dat is het enige dat zij kan doen. Dat is het enige dat elke vrouw kan doen. Het komt door het groeiende morele besef van de vrouw dat het huwelijk zo'n hopeloos, eenzijdig instituut is geworden. Tien uur. Ze kan ieder moment hier zijn. Ik moet Phipps zeggen dat ik voor niemand anders thuis ben. *gaat naar de bel. Phipps komt binnen.*

phipps Lord Caversham.

arthur Waarom komen ouders toch altijd op het verkeerde moment? Een of andere bijzondere fout van de natuur, veronderstel ik. *Lord Caversham komt binnen.*

Erg verheugd je te zien, beste vader. *gaat naar hem toe*

lord caversham Help me uit mijn jas.

arthur Is dat de moeite waard, vader?

lord caversham Natuurlijk is dat de moeite waard, jongen. Wat is de gemakkelijkste stoel?

arthur Deze, vader. Dat is de stoel die ik zelf gebruik wanneer ik gasten heb.

lord caversham Dank. Geen tocht, hoop ik, in deze kamer?

arthur Nee, vader.

lord caversham *gaat zitten* Blij dat te horen. Kan niet tegen tocht. Geen tocht thuis.

arthur Een lekkere frisse wind, vader.

lord caversham Hè? Hè? Begrijp niet wat je bedoelt. Wil een ernstig gesprek met je, jongen.

arthur Op dit uur?

lord caversham Wel, jongen, het is pas tien uur. Wat is je bezwaar tegen dat uur? Ik vind het een voortreffelijk uur.

arthur Nou, het probleem is, vader, dat ik vandaag geen ernstige gesprekken voer. Het spijt me zeer, maar het is niet mijn dag.

lord caversham Wat bedoel je, jongen?

arthur Tijdens het seizoen, vader, spreek ik alleen ernstig op de eerste

dinsdag van de maand, van vier tot zeven.

lord caversham Laat het dinsdag zijn, jongen, laat het dinsdag zijn.

arthur Maar het is na zevenen, vader, en mijn dokter zegt dat ik na zevenen geen enkel ernstig gesprek mag voeren. Anders ga ik praten in mijn slaap.

lord caversham Praten in je slaap, sir? Wat maakt dat uit? Je bent niet getrouwd.

arthur Nee, vader, ik ben niet getrouwd.

lord caversham Hum! Daarover wilde ik het met je hebben, sir. Je zult moeten trouwen, en wel meteen. Verdraaid, toen ik zo oud was als jij, jongen, was ik drie maanden een ontroostbare weduwnaar geweest en maakte ik jouw bewonderswaardige moeder reeds het hof. Verdomme, sir, het is je plicht te trouwen. Je kan niet altijd maar voor je plezier blijven leven. Iedere man van betekenis is tegenwoordig getrouwd.

Vrijgezellen zijn niet meer in de mode. Ze zijn aangeschoten wild. Er is te veel over hen bekend. Je moet een vrouw zien te vinden, jongen. Kijk hoever je vriend Robert Chiltern het heeft geschopt door integriteit, hard werken en een verstandig huwelijk met een goede vrouw. Waarom doe je hem niet na? Waarom neem je hem niet als voorbeeld?

arthur Ik denk dat ik doe, vader.

lord caversham Ik wou dat je dat deed, jongen. Dan zou ik gelukkig zijn. Momenteel maak ik door jouw toedoen je moeder het leven zuur. Je bent harteloos, sir, erg harteloos.

arthur Ik hoop het niet, vader.

lord caversham Het is hoog tijd dat je gaat trouwen. Je bent vierendertig jaar oud, jongen.

arthur Ja, vader, maar ik geef nooit toe dat ik meer dan tweeëndertig ben – eenendertig en een half als ik een echt goeie corsage heb. Dit corsage is niet nietszeggend genoeg.

lord caversham Ik zeg je dat je vierendertig bent. En het tocht hier, bovendien, wat je gedrag nog erger maakt. Waarom zei je dat er geen tocht was, sir? Ik voel tocht, sir, ik voel het overduidelijk.

arthur Ik voel het ook, vader. Het is een verschrikkelijke tocht. Ik kom morgen naar je toe, vader. Dan praten we over alles wat je maar wilt. Laat mij je in je jas helpen, vader.

lord caversham Nee, jongen, ik ben vanavond met een bepaald doel

naar je toe gekomen, en dat zal ik bereiken al kost het mijn of jouw gezondheid. Leg mijn jas neer, sir.

arthur Natuurlijk, vader. Maar laten we naar een andere kamer gaan.

belt Er is hier een verschrikkelijke tocht.

Phipps komt binnen.

Phipps, is er een goed vuur in de rookkamer?

phipps Ja, mijnheer.

arthur Kom mee, vader. Je genies is hartverscheurend.

lord caversham Wel, meneer, ik neem aan dat ik zelf bepaal wanneer ik nies?

arthur *verontschuldigend* Natuurlijk, vader. Ik uitte slechts mijn medeleven.

lord caversham Ach, de pot op met medeleven. Daar is vandaag de dag veel te veel van.

arthur Dat ben ik met je eens, vader. Als er minder medeleven was in de wereld was er minder ellende in de wereld.

lord caversham *loopt richting rookkamer* Dat is een paradox, meneer. Ik haat paradoxen.

arthur Ik ook, vader. Iedereen die je tegenkomt tegenwoordig is een paradox. Het is ontzaglijk saai. Het maakt de samenleving zo doorzichtig.

lord caversham *draait zich om, en kijkt van onder zijn wenkbrauwen zijn zoon aan* Begrijp je zelf altijd helemaal wat je zegt, jongen?

arthur *na enige aarzeling* Ja, vader, als ik aandachtig luister.

lord caversham *verontwaardigd* Als je aandachtig luistert!...

Eigengereid jong kalf. *gaat mopperend de rookkamer in*

Phipps komt binnen.

arthur Phipps, er komt vanavond een dame langs voor privé-zaken. Breng haar naar de salon, als ze komt. Begrijp je?

phipps Ja, mijnheer.

arthur Deze zaak is van het ernstigste belang, Phipps.

phipps Ik begrijp het, mijnheer.

arthur Niemand anders binnenlaten, onder geen beding.

phipps Ik begrijp het, mijnheer.

De bel gaat.

arthur Ah! dat is waarschijnlijk de dame. Ik zal haar zelf binnenlaten.

Op het moment dat hij naar de deur loopt, komt Lord Caversham uit de rookkamer.

lord caversham Wel, sir, moet ik wachten tot ik een ons weeg?

arthur *in aanzienlijke verwarring* Ik kom zo, vader. Neem me niet kwalijk.

Lord Caversham gaat terug de rookkamer in.

Onthoud wat ik heb gezegd, Phipps – in die kamer.

phipps Ja, mijnheer.

Arthur gaat de rookkamer binnen. Harold, de lakei, laat Laura binnen.

Ze is gekleed in groen en zilver, als een heks, een tovenaars. Ze draagt een mantel van zwart satijn, afgezet met zijden, vergane rozenblaadjes.

harold Welke naam, mevrouw?

laura *tegen Phipps, die haar tegemoetkomt* Is Arthur er niet? Mij is verteld dat hij thuis was.

phipps Mijnheer is momenteel bezet door Lord Caversham, mevrouw.

werpt een glazige blik naar Harold, die zich direct terugtrekt

laura *in zichzelf* Wat kinderachtig!

phipps Mijnheer zei me u te vragen, mevrouw, zo vriendelijk te zijn in de salon op hem te wachten. Mijnheer komt daar naar u toe.

laura *met verbazing op haar gezicht* Verwacht Arthur mij?

phipps Ja, mevrouw.

laura Weet je dat heel zeker?

phipps Mijnheer zei me dat als er een dame zou komen ik haar moest vragen in de salon te wachten. *loopt naar de deur van de salon en doet deze open* Mijnheers aanwijzingen op dit punt waren vrij precies.

laura *in zichzelf* Wat attent van hem! Het onverwachte verwachten wijst op een door en door moderne geest. *loopt richting salon en kijkt naar binnen* Ugh! Wat zien salons van vrijgezellen er toch altijd akelig uit.

Daar zal ik verandering in moeten aanbrengen.

Phipps brengt de lamp van de schrijftafel

Nee, die lamp is niet goed. Veel te fel. Steek wat kaarsen aan.

phipps *zet de lamp terug* Zeker, mevrouw.

laura Ik hoop dat de kaarsen flatteuze kapjes hebben.

phipps We hebben er nog geen klachten over gehad, mevrouw. *gaat de salon binnen en steekt de kaarsen aan*

laura *in zichzelf* Ik ben benieuwd welke vrouw hij verwacht. Wat

verrukkelijk hem te kunnen betrappen. Mannen zien er altijd zo suf uit wanneer ze worden betrapt. En ze worden altijd betrapt. *kijkt de kamer rond en loopt naar de schrijftafel* Wat een ontzettend interessante kamer! Wat een ontzettend interessant schilderij! Ben benieuwd hoe zijn correspondentie is! *pakt brieven op* O, wat een ontzettend oninteressante correspondentie! Rekeningen en kaarten, schulden en rijke weduwen. Wie schrijft hem nou in jesusnaam op roze papier? Wat idioot om op roze papier te schrijven! Dat ziet eruit als het begin van een ordinaire romance. Een romance moet nooit met gevoel beginnen. Het moet beginnen met wetenschap en eindigen met alimentatie. *legt de brief neer, pakt hem dan weer op* Dat handschrift ken ik. Dat is van Gertrude Chiltern. Ik herinner het me maar al te goed. De tien geboden in iedere pennenstreek, en de moraal druipt van het papier af. Vraag me af waarover Gertrude hem schrijft. Vast iets vreselijks over mij. Wat haat ik die vrouw! *leest* 'Ik vertrouw je. Ik heb je nodig. Ik kom naar je toe. Gertrude.' 'Ik vertrouw je. Ik heb je nodig. Ik kom naar je toe.' *Er verschijnt een triomfantelijke glimlach rond haar mond. Ze staat op het punt om de brief bij haar te steken wanneer Phipps binnenkomt.* phipps De kaarsen in de salon branden, mevrouw, zoals u had opgedragen.

laura Dank je.

Ze staat gehaast op, stopt de brief onder een in een zilveren doos verpakt vloeiblok die op de tafel ligt.

phipps Ik denk dat de kapjes u zullen bevallen, mevrouw. Dit zijn de meest flatteuze die we hebben. Het zijn dezelfde als mijnheer zelf gebruikt wanneer hij zich voor 't diner kleedt.

laura *met een glimlach* Dan weet ik zeker dat ze precies goed zijn.

phipps *ernstig* Dank u, mevrouw.

Laura gaat de salon binnen. Phipps sluit de deur en verdwijnt. De deur gaat langzaam weer open en Laura komt naar buiten en sluipt in de richting van de schrijftafel. Plotseling klinken er stemmen vanuit de rookkamer. Laura verbleekt, en stopt. De stemmen worden luider, en ze gaat terug naar de salon, op haar lip bijtend.

Arthur en Lord Caversham komen binnen.

arthur *protesterend* Vader, als ik dan moet trouwen, dan laat je me toch wel zelf de tijd, plaats en partner kiezen? Vooral de partner.

lord caversham *brommig* Dat is een zaak voor mij, sir. Jij zou waarschijnlijk een belabberde keuze maken. Ik moet worden geraadpleegd, niet jij. Er staat bezit op het spel. Dit is geen zaak voor verliefdheid. Verliefdheid komt later in het huwelijksleven.

arthur Ja. In het huwelijksleven komen de verliefdheden wanneer man en vrouw een grondige hekel aan elkaar hebben, is het niet vader?

helpt zijn vader in diens jas

lord caversham Zeker, jongeman, ik bedoel zeker niet, sir. Je slaat zeer stupide taal uit vanavond. Wat ik zeg, is dat een huwelijk een zaak is van gezond verstand.

arthur Maar vrouwen met gezond verstand zijn zo zeldzaam lelijk, vader. Ik heb dat natuurlijk alleen maar van horen zeggen.

lord caversham Geen vrouw, mooi of lelijk, heeft enig gezond verstand, meneer. Gezond verstand is het voorrecht van onze sekse.

arthur Juist. En wij mannen zijn zo geëmancipeerd dat we het nooit gebruiken, of wel, vader?

lord caversham Ik gebruik het, jongen, ik gebruik niets anders.

arthur Dat heb ik van mijn moeder gehoord.

lord caversham Het is het geheim van je moeders geluk. Je bent erg harteloos, jongen, erg harteloos.

arthur Ik hoop het niet, vader.

Hij gaat even met zijn vader naar buiten. Keert snel weer terug, ontstemd, met Robert Chiltern.

robert Beste Arthur, wat een geluk jou op de drempel tegen te komen! Je bediende zei net dat je niet thuis was. Wat buitengewoon!

arthur Het zit zo, Robert, ik heb 't verschrikkelijk druk vanavond, en ik heb de instructie gegeven dat ik voor niemand thuis ben. Zelfs mijn vader kreeg een relatief kille ontvangst. Hij klaagde de ganse tijd over tocht.

robert Ah! Voor mij moet je thuis zijn, Arthur. Je bent mijn beste vriend. Vanaf morgen misschien mijn enige vriend. Mijn vrouw heeft alles ontdekt.

arthur Ah! Ik vermoedde al zoiets!

robert *kijkt hem aan* Echt waar? Hoe?

arthur *na enige aarzeling* O, door iets in de uitdrukking op je gezicht toen je binnenkwam. Wie heeft het haar verteld?

robert Laura Cheveley zelf. En de vrouw van wie ik hou weet dat ik mijn carrière ben begonnen met een lage daad, dat ik mijn leven op schandelijke grond heb gebouwd – dat ik als een sjacheraar het geheim heb verkocht dat mij als man van eer was toevertrouwd. Ik dank de hemel dat de arme Lord Radley is gestorven zonder te weten dat ik hem heb bedrogen. Ik wou bij God dat ik was gestorven voor ik zo gruwelijk in de verleiding kon komen, of zo diep kon zinken. *verbergt zijn gezicht in zijn handen*

arthur *na een pauze* Heb je nog niets uit Wenen gehoord, als antwoord op jouw telegram?

robert *kijkt op* Jawel, ik heb een telegram gekregen van de ambassadeur, vanavond om acht uur.

arthur En?

robert Er is niets negatiefs over haar bekend. Integendeel, ze bekleedt een zeer hoge positie in society. Het is min of meer een publiek geheim dat Baron Arnheim haar het overgrote deel van zijn immense vermogen heeft nagelaten. Behalve dat is er niets te vinden.

arthur Ze blijkt dus niet een spion te zijn?

robert O! spionnen zijn onbruikbaar tegenwoordig. Hun beroep is komen te vervallen. De kranten hebben hun werk overgenomen.

arthur En dat doen ze donderend goed.

robert Arthur, ik sterf, van de dorst. Mag ik iets laten komen? Rijnwijn met spuit?

arthur Natuurlijk. Sta me toe. *belt*

robert Dank je! Ik weet niet wat ik moet doen, Arthur, ik weet niet wat ik moet doen, en jij bent mijn enige vriend. Maar wat voor een vriend – de enige vriend die ik kan vertrouwen. Ik kan je toch vertrouwen?

Phipps komt binnen.

arthur Beste Robert, maar natuurlijk. Oh! *tegen Phipps* Breng wat Rijnwijn met spuit.

hipps Ja, mijnheer.

arthur En, Phipps!

hipps Ja, mijnheer.

arthur Wil je me even excuseren, Robert? Ik moet mijn butler wat instructies geven.

robert Zeker.

arthur Wanneer die dame komt, zeg haar dan dat ik vanavond niet thuis wordt verwacht. Zeg haar dat ik plotsklaps de stad uit moest. Begrijp je? phipps De dame is in die kamer, mijnheer. U zei me haar in die kamer te laten.

arthur Dat heb je heel goed gedaan.

Phipps verdwijnt

Wat een bende. Nee, ik denk dat ik er wel uit kom. Ik zal haar door de deur heen een verhandeling geven. Merkwaardig iets om voor elkaar te krijgen, desalniettemin.

robert Arthur, zeg me wat ik moet doen. Mijn leven lijkt om me heen te verkrummen. Ik ben een schip zonder roer in een nacht zonder een ster.

arthur Robert, je houdt van je vrouw, nietwaar?

robert Ik hou meer van haar dan van wat ook ter wereld. Ik dacht altijd dat ambitie het grootste goed was. Dat is het niet. Liefde is het grootste goed in de wereld. Er gaat niets boven liefde, en ik hou van haar. Maar in haar ogen ben ik onteerd. In haar ogen ben ik ontaard. Er gaapt nu een wijde kloof tussen ons. Ze heeft me door, Arthur, ze heeft me door.

arthur Heeft zij in haar leven nooit iets stoms gedaan – een onbezonnenheid – dat ze jouw misstap niet zou vergeven?

robert Mijn vrouw? Nooit! Zij weet niet wat zwakheid of verleiding is. Ik ben van klei, zoals alle mannen. Zij is uniek, zoals alle goede vrouwen – meedogenloos in haar perfectie – koud en streng en zonder genade. Maar ik hou van haar, Arthur. We zijn kinderloos, en ik heb niemand anders om van te houden, niemand anders om van mij te houden. Wellicht als God ons kinderen had geschonken, zou zij milder voor me zijn geweest. Maar God heeft ons een eenzaam huis gegeven. En zij heeft mijn hart in tweeën gespleten. Laten we het er niet over hebben. Ik ben hard tegen haar geweest vanavond. Maar ja, wanneer zondaars tegen heiligen spreken, zijn ze altijd hard, lijkt me. Ik heb dingen tegen haar gezegd die afschuwelijk waar waren, van mijn kant, vanuit mijn standpunt, vanuit het standpunt van mannen. Maar laten we het daar niet over hebben.

arthur Je vrouw zal je vergeven. Misschien vergeeft ze je op dit moment. Ze houdt van je, Robert. Waarom zou ze niet vergeven?

robert God geve het! God geve het! *verbergt zijn gezicht in zijn handen*

Maar er is nog iets dat ik je moet vertellen, Arthur.

Phipps komt binnen met de drank.

phipps *reikt Robert Rijnwijn en mineraalwater aan* Rijnwijn met spuit, meneer.

robert Dank je.

arthur Is je rijtuig hier, Robert?

robert Nee, ik ben komen lopen van de club.

arthur Sir Robert neemt mijn rijtuig, Phipps.

phipps Ja, mijnheer. *verdwijnt*

arthur Robert, je vindt het toch niet erg dat ik je wegstuur?

robert Arthur, laat me nog vijf minuten blijven. Ik heb besloten wat ik vanavond in de Kamer ga zeggen. Het debat over het Argentijnse Kanaal begint om elf uur.

Er valt een stoel om in de salon.

Wat is dat?

arthur Niets.

robert Ik hoorde een stoel vallen in de salon. Iemand heeft ons afgeluisterd.

arthur Nee, nee, er is daar niemand.

robert Er is daar iemand. Er brandt licht in die kamer, en de deur staat op een kier. Iemand heeft staan luisteren naar al mijn levensgeheimen. Arthur, wat betekent dit?

arthur Robert, je bent van streek, overgevoelig. Ik zeg je dat er niemand in die kamer is. Ga zitten, Robert.

robert Geef je me je woord dat er niemand in die kamer is? *gaat zitten*

arthur Ja.

robert Je erewoord?

arthur Ja.

robert *staat op* Arthur, laat mij zelf kijken.

arthur Nee, nee.

robert Als er niemand in die kamer is waarom zou ik dan niet in die kamer kijken? Arthur, je moet mij die kamer binnenlaten, om mezelf gerust te stellen. Ik moet weten of niemand mijn levensgeheim heeft afgeluisterd. Arthur, je hebt geen idee wat ik doormaak.

arthur Robert, dit moet ophouden. Ik heb je gezegd dat er niemand in die kamer is – dat moet volstaan.

robert *stormt op de deur van de kamer af* Dat volstaat niet! Ik sta erop die kamer binnen te gaan. Je hebt me gezegd dat er niemand in die kamer is, dus wat voor reden kan je hebben om mij de toegang te weigeren?

arthur In godsnaam, niet doen! Er is daar iemand. Iemand die je niet moet zien.

robert Ah, dat dacht ik al!

arthur Ik verbied je die kamer binnen te gaan.

robert Achteruit. Mijn leven staat op het spel. En het maakt mij niet uit wie daar is. Ik moet weten aan wie ik mijn geheim en schande heb verteld. *gaat de kamer binnen*

arthur Grote goedheid! Zijn eigen vrouw!

Robert komt terug, met een spottende en woedende trek op zijn gezicht.

robert Welke verklaring heb je voor de aanwezigheid van die vrouw hier?

arthur Robert, ik zweer je op mijn eer dat ze schone handen heeft en niet schuldig is aan list of bedrog tegen jou.

robert Ze is een vals en eerloos ding!

arthur Zeg dat niet, Robert! Ze kwam hier vanwege jou. Ze is hier omdat ze jou wilde redden. Ze houdt van jou en van niemand anders.

robert Je bent gek. Wat heb ik te maken met haar affaires met jou? Laat haar jouw minnares blijven! Jullie passen uitstekend bij elkaar. Zij, corrupt en schaamtevol – jij, al even vals als vriend, als verraderlijk als vijand –

arthur Het is niet wat je denkt, Robert. Ik zweer als voor God, het is niet waar. In haar aanwezigheid en de jouwe zal ik alles uitleggen.

robert Laat me erdoor, meneer. Je hebt genoeg gelogen op je woord van eer.

Robert loopt weg. Arthur stormt in de richting van de salon, als Laura naar buiten komt, stralend en zeer geamuseerd.

laura *met een spottende revérence* Goedenavond, Arthur.

arthur Mrs Cheveley! Grote goedheid! ... Mag ik je vragen wat je in mijn salon doet?

laura Louter luisteren. Ik ben een hartstochtelijk luisteraar aan sleutelgaten. Je hoort er altijd zulke prachtige dingen door.

arthur Klinkt eerder als de voorzienigheid tarten.

laura O! de voorzienigheid kan de verleiding intussen wel weerstaan.
maakt een gebaar dat hij haar jas moet aannemen, wat hij ook doet
arthur Ik ben blij dat je bent langsgesproken. Ik zal je wat goede raad geven.

laura O! alsjeblieft niet. Je moet een vrouw nooit iets geven dat ze niet 's avonds kan dragen.

arthur Ik merk dat je nog net zo koppig bent als je was.

laura Veel erger! Ik ben enorm vooruitgegaan. Ik heb veel meer ervaring.

arthur Te veel ervaring is gevaarlijk. Neem alsjeblieft een sigaret. De helft van de mooie vrouwen in Londen rookt sigaretten. Persoonlijk geef ik de voorkeur aan de andere helft.

laura Dank je. Ik rook nooit. Mijn kleermaker zou dat niet plezierig vinden, en is het niet de eerste plicht van een vrouw haar kleermaker te plezieren? Wat de tweede plicht is, heeft niemand nog kunnen ontdekken.

arthur Je bent hier om mij Robert Chilterns brief te verkopen, nietwaar?

laura Hem je cadeau te doen, onder voor-waarden. Hoe heb je dat geraden?

laura Omdat je het er zelf nog niet over was begonnen. Heb je hem bij je?

laura *gaat zitten* O nee! Een goed gemaakte japon heeft geen zakken.

arthur Wat is je prijs?

laura Wat ben je toch belachelijk Engels! De Engelsen denken dat een chequeboek alle problemen in het leven kan oplossen. Maar, beste Arthur, ik heb heel veel meer geld dan jij, en zeker zoveel als Robert Chiltern. Geld is niet wat ik wil.

arthur Wat wil je dan, Mrs. Cheveley?

laura Waarom noem je mij geen Laura?

arthur Ik hou niet van die naam.

laura Je was er altijd dol op.

arthur Ja, daarom.

Laura gebaart hem naast haar te komen zitten. Hij glimlacht en gaat op haar verzoek in.

laura Arthur, ooit hield je van me.

arthur Ja.

laura En je vroeg me je vrouw te worden.

arthur Dat was het natuurlijke gevolg van mijn houden van jou.

laura En je gaf mij de bons omdat je had gezien, of zei dat je had gezien, hoe de arme oude Lord Mortlake een hevige flirt met mij had in de broeikas in Tenby.

arthur Ik heb de indruk dat mijn advocaat die kwestie met je heeft geschikt op bepaalde voorwaarden... door jou gedicteerd.

laura Toentertijd was ik arm, jij was rijk.

arthur Klopt. Daarom deed je alsof je van mij hield.

laura *haalt haar schouders op* Arme oude Lord Mortlake, die maar twee gespreksonderwerpen had, zijn jicht en zijn vrouw! Ik kon nooit precies onderscheiden over welke van de twee hij het had. Hij sprak in de gruwelijkste bewoordingen over allebei. Ach ja, je was onnozel, Arthur. Immers, Lord Mortlake was voor mij nooit meer dan een tijdverdrijf. Een van die volslagen saaie tijdverdrijven die je alleen vindt in een Engels landhuis op een Engelse landerige zondag. Ik vind iemand niet moreel verantwoordelijk voor wat hij of zij doet in een Engels landhuis.

arthur Ja. Ik weet dat een heleboel mensen er zo over denken.

laura Ik hield van je, Arthur.

arthur Beste Mrs Cheveley, je bent altijd veel te slim geweest om iets te weten van liefde.

laura Ik hield echt van je. En jij hield van mij. Je weet dat je van me hield, en liefde is iets prachtigs. Ik veronderstel dat wanneer een man ooit van een vrouw heeft gehouden, hij alles voor haar zal doen, behalve van haar blijven houden? *legt haar hand op de zijne*

arthur *haalt zijn hand rustig weg* Ja, behalve dat.

laura *na een pauze* Ik ben het zat om in het buitenland te wonen. Ik wil terugkomen naar Londen. Ik wil hier een lieflijk huis. Ik wil een salon. Kon je de Engelsen maar leren hoe ze moeten praten, en de leren hoe ze moeten luisteren, dan zou society hier heel beschaafd zijn.

Trouwens, ik ben in de romantische fase beland. Toen ik je gisteren zag bij de Chilterns, wist ik dat jij de enige was om wie ik ooit heb gegeven, als ik ooit om iemand heb gegeven, Arthur. En daarom zal ik jou, op de ochtend van de dag dat je mij trouwt, Robert Chilterns brief geven. Dat is mijn aanbod. Ik zal je haar nu geven, als je belooft met me te trouwen.

arthur Nu?

laura *glimlachend* Morgen.
arthur Ben je serieus?
laura Wis en waarachtig.
arthur Ik zou een hele slechte echtgenoot zijn.
laura Ik heb geen probleem met slechte echtgenoten. Ik heb er twee gehad. Ze hebben me altijd kostelijk vermaakt.
arthur Je bedoelt dat je jezelf kostelijk hebt vermaakt.
laura Wat weet jij van mijn huwelijksleven?
arthur Niets: maar het is een open boek voor me.
laura Welk boek?
arthur *staat op* Het Boek der Getallen.
laura Vind je het opwindend van jezelf, om in je eigen huis zo grof te zijn tegen een vrouw?
arthur Echt aantrekkelijke vrouwen gebruiken hun geslacht als uitdaging, niet als verdediging.
laura Ik neem aan dat dat is bedoeld als compliment. Lieve Arthur, vrouwen ontwapen je nooit met complimenten. Mannen altijd. Dat is het verschil tussen beide seksen.
arthur Vrouwen ontwapen je nooit met wat dan ook, voor zover ik ze ken.
laura *na een pauze* Dus je laat liever toe dat je grootste vriend, Robert Chiltern, wordt geruïneerd, dan te trouwen met iemand die nog aanzienlijke aantrekkelijkheden te bieden heeft. Ik had gedacht dat je tot één of andere hoge graad van zelfopoffering zou zijn gestegen, Arthur. Ik vind dat je dat had moeten zijn. Dan kon je de rest van je leven besteden aan de bespiegeling van je eigen volmaaktheden.
arthur Dat doe ik zo ook wel. En zelfopoffering zou bij wet verboden moeten worden. Het is zo demoraliserend voor de mensen voor wie je jezelf opoffert. Het loopt altijd slecht met ze af.
laura Alsof iets Robert Chiltern zou kunnen demoraliseren. Je lijkt te vergeten dat ik zijn ware aard ken.
arthur Wat je van hem kent, is niet zijn ware aard. Het was een jeugdzonde, oneervol, dat geef ik toe, schaamteloos, geef ik toe, hem onwaardig, geef ik toe, en daarom... niet zijn ware aard.
laura Hoe jullie mannen het altijd voor elkaar opnemen!
arthur Hoe jullie vrouwen altijd tegen elkaar tekeergaan!

laura verbitterd Ik ga slechts tekeer tegen één vrouw, tegen Gertrude Chiltern. Ik haat haar. Ik haat haar nu meer dan ooit.

arthur Omdat zij tenminste een ware tragedie in haar leven heeft? Dankzij jou overigens.

laura met een sneer O, er is maar één tragedie in het leven van een vrouw. Het feit dat haar verleden altijd haar minnaar is, en haar toekomst hoe dan ook haar echtgenoot.

arthur Gertrude weet niets van het soort leven waar jij het over hebt.

laura Een vrouw met handschoenmaat zeven-en-driekwart weet nooit ergens veel van. Wist je dat Gertrude altijd zeven-en-driekwart heeft gehad? Dat is één van de redenen waarom er tussen ons nooit enige morele sympathie bestond... Wel, Arthur, ik veronderstel dat dit romantische gesprek mag worden beschouwd als ten einde. Je moet toegeven dat het romantisch was, of niet?... Voor het voorrecht jouw vrouw te zijn, was ik bereid een hoge prijs te betalen, het hoogtepunt van mijn diplomatieke carrière. Je wijst me af. Goed. Als Robert mijn Argentijnse plan niet steunt, zal ik hem ontmaskeren. Voilà tout.

arthur Dat moet je niet doen. Het is vals, laag, schandelijk.

laura haalt haar schouders op O! gebruik niet van die grote woorden. Ze betekenen zo weinig. Het is een zakelijke transactie. Dat is alles. Het heeft geen zin er sentimentaliteit in te mengen. Ik heb Robert Chiltern iets te koop aangeboden. Als hij mijn prijs niet betaalt, zal hij de wereld een hogere prijs moeten betalen. Verder valt er niets meer te zeggen. Ik moet gaan. Tot ziens. Geef je mij geen hand?

arthur Jou? Nee. Je transactie met Robert Chiltern mag dan slechts een leugenachtige zakelijke transactie zijn in een leugenachtige zakelijke tijd; maar je schijnt te zijn vergeten dat je hier vanavond kwam om het over liefde te hebben, jij wier lippen het woord liefde ontheiligden, jij voor wie het een gesloten en verzegeld boek is, die vanmiddag naar het huis van één van de nobelste en zachtste vrouwen op deze aarde ging om in haar ogen haar echtgenoot te verlagen, haar liefde voor hem te doden, vergif in haar hart te gieten, en bitterheid in haar leven, haar idool te breken, en, misschien, haar ziel kapot te maken. Dat kan ik je niet vergeven. Dat was gruwelijk. Voor zoiets kan geen vergeving bestaan.

laura Arthur, je bent onrechtvaardig tegen me. Geloof me, je bent erg onrechtvaardig. Ik was er niet op uit Gertrude te tarten. Ik had geen idee

iets dergelijks te zullen doen toen ik erheen ging. Ik ging met Lady Markby langs om te vragen of er een sieraad dat ik gisteravond ergens had verloren bij de Chilterns was gevonden. Als je me niet gelooft, kun je 't aan Lady Markby vragen. Ze zal je vertellen dat het waar is. De scène die ontstond, vond plaats nadat Lady Markby was vertrokken, en werd mij feitelijk opgedrongen door Gertrude's grofheid en gesneer. Ik ging langs, ach – een beetje uit kwaadaardigheid, zo je wilt – maar eigenlijk om te vragen of er een diamanten broche van mij was gevonden. Dat was de aanleiding van alles.

arthur Een diamanten slangenbroche met een robijn?

laura Ja. Hoe weet je dat?

arthur Omdat die is gevonden. Om precies te zijn, ik heb hem zelf gevonden, en ben stom genoeg vergeten de butler iets te zeggen toen ik wegging. *loopt naar de schrijftafel en trekt de lade open* Hij ligt in deze lade. Nee, de andere. Dit is de broche, nietwaar?

houdt de broche omhoog.

laura Ja. Ik ben zo blij dat ik hem terug heb. Het was... een cadeau.

arthur Wil je hem niet dragen?

laura Zeker, als jij hem opspeldt.

Arthur gespt het plotseling rond haar pols.

Waarom doe je hem als een armband om? Ik heb nooit geweten dat je 'm ook als armband kon dragen.

arthur Echt niet?

laura *strekt haar lieflijke arm* Nee, maar hij staat me als armband erg goed, vind je niet?

arthur Ja, veel beter dan de laatste keer dat ik hem zag.

laura Wanneer was dat?

arthur *kalm* O, tien jaar geleden, bij Lady Berkshire, van wie je hem hebt gestolen.

laura *geschrokken* Wat bedoel je?

arthur Ik bedoel dat je dit sieraad hebt gestolen van mijn nicht, Mary Berkshire, aan wie ik het gaf toen ze trouwde. De verdenking viel op een arme bediende die eerloos werd ontslagen. Ik herkende het gisteravond. Ik besloot er niets over te zeggen tot ik de dief had gevonden. Nu heb ik de dief gevonden, en ik heb haar eigen bekentenis gehoord.

laura *met een hoofdbeweging* Het is niet waar.

arthur Je weet dat het waar is. Kijk, er staat op dit moment 'dief' op je voorhoofd geschreven.

laura Ik zal alles van begin tot eind ontkennen. Ik zal zeggen dat ik dit lelijke ding nog nooit heb gezien, dat het nooit in mijn bezit is geweest. *Laura probeert de armband af te doen, maar dat lukt niet. Arthur kijkt geamuseerd toe. Haar dunne vingers frunniken zonder resultaat aan het juweel. Een vloek ontsnapt haar mond.*

arthur Het nadeel van diefstal, Laura, is dat je nooit weet hoe bijzonder het gestolen voorwerp is. Je kunt die armband niet afkrijgen, tenzij je weet waar de veer zit. En ik zie dat jij niet weet waar de veer zit. Hij is nogal moeilijk te vinden.

laura Jij bruut! Jij lafaard!

Ze probeert de armband af te gespen, maar dat lukt niet.

arthur O! Gebruik niet van die grote woorden. Ze betekenen zo weinig. *Laura rukt met grof geweld aan de armband, met ongearticuleerde geluiden. Dan stopt ze, en kijkt naar Arthur.*

laura Wat ga je doen?

arthur Ik ga mijn bediende roepen. Het is een voortreffelijke bediende. Komt altijd binnen op het moment dat hij wordt geroepen. Wanneer hij komt dan zeg ik hem de politie te halen.

laura *trillend* De politie? Waarvoor?

arthur Morgen zullen de Berkshires je aangeven. Daar hebben we de politie voor.

Laura is in opperste wanhoop. Haar gezicht is verwrongen. Haar mond is naar één kant getrokken. Haar masker is afgevallen. Zij is, voor dit moment, niet om aan te zien.

laura Doe dat niet. Ik zal alles doen wat je wilt. Alles ter wereld wat je wilt.

arthur Geef mij Robert Chilterns brief.

laura Wacht! Wacht! Geef me tijd om na te denken.

arthur Geef me Robert Chilterns brief.

laura Die heb ik niet bij me. Ik zal hem morgen aan je geven.

arthur Je weet dat je liegt. Geef hem nu meteen aan mij.

Laura haalt de brief tevoorschijn, en reikt deze aan. Zij is verschrikkelijk bleek.

arthur Is dit hem?

laura met schorre stem Ja.

arthur neemt de brief aan, bekijkt 'm, zucht en verbrandt hem boven een kaars Voor zo'n goedgeklede vrouw, Laura, ben je op momenten bewonderenswaardig verstandig. Ik feliciteer je.

laura ontdekt de brief van Gertrude, waarvan de enveloppe voor een deel uit een stapel vloeibladen steekt Geef me alsjeblieft een glas water.

arthur Zeker.

Arthur loopt naar de hoek van de kamer en vult een glas met water.

Terwijl hij met zijn rug naar Laura staat, steelt zij Lady Chilterns brief. Als Arthur terugkomt met het glas water slaat ze het af met een handgebaar.

laura Dank je. Zou je mij in mijn mantel willen helpen?

arthur Met genoegen. *helpt haar in de mantel*

laura Dank. Ik zal nooit meer proberen Robert Chiltern kwaad te doen.

arthur Gelukkig heb je daar de kans niet meer toe, Mrs Cheveley.

laura Wel, zelfs als ik de kans had, zou ik het niet doen. Integendeel, ik ga hem een grote dienst bewijzen.

arthur Ik ben blij dat te horen. Dat is een ware reformatie.

laura Ja. Ik verdraag het niet dat zo'n rechtschapen man, zo'n eerbiedwaardige Engelse gentleman, zo schandelijk wordt bedrogen, en zo...

arthur Wel?

laura Ik merk ineens dat op de één of andere manier Gertrude Chilterns noodkreet en bekentenis in mijn zak is terechtgekomen.

arthur Wat bedoel je?

laura met een koele zweem van triomf in haar stem Ik bedoel dat ik Robert Chiltern de liefdesbrief ga sturen die zijn vrouw jou vanavond heeft geschreven.

arthur Liefdesbrief?

laura lachend 'Ik heb je nodig. Ik vertrouw je. Ik kom naar je toe. Gertrude.'

Arthur stormt op het bureau af en grijpt de enveloppe, ziet dat deze leeg is, en draait zich om.

arthur Jij loedreuse vrouw, moet je altijd stelen? Geef die brief terug. Ik pak hem met geweld van je af. Je zal deze kamer niet verlaten voordat ik hem heb.

Hij stormt op haar af, maar Laura slaat op dat moment op de elektrische bel die op tafel staat. De bel galmt schel na, en Phipps komt binnen. laura na een pauze Arthur heeft je slechts geroepen om mij uit te laten. Goedenavond, Arthur!

Ze loopt de kamer uit, gevolgd door Phipps. Haar gezicht straalt van duivelse triomf. Haar ogen juichen. Jeugdigheid schijnt in haar te zijn hervonden. Haar laatste blik is die van een suizende pijn. Arthur bijt op zijn lip, en steekt een sigaret op.

doek derde bedrijf valt

vierde bedrijf

Zelfde ruimte als tweede bedrijf.

Arthur staat bij de haard met zijn handen in zijn zakken. Hij kijkt nogal verveeld.

arthur haalt zijn horloge tevoorschijn, kijkt erop, en belt Het is erg vervelend. Ik kan in dit huis niemand vinden om mee te praten. En ik zit vol met interessante informatie. Ik voel me als de laatste editie van het één of ander.

bediende op

james Sir Robert is nog op Buitenlandse Zaken, meneer.

arthur Gertrude nog niet beneden?

james Mevrouw is haar kamer nog niet uitgeweest. Miss Mabel is net terug van het rijden.

arthur tegen zichzelf Ah, dat is iets.

james Lord Caversham zit al een poosje in de bibliotheek op Sir Robert te wachten. Ik heb hem gezegd dat u hier bent.

arthur Dank je. Wil je zo vriendelijk zijn hem te zeggen dat ik ben vertrokken?

james buigt Dat zal ik doen, meneer.

bediende af

arthur Werkelijk, ik wil mijn vader niet drie dagen achter elkaar tegenkomen. Dat is een beetje te veel opwindning voor een zoon. Ik hoop bij God dat hij niet naar boven komt. Vaders zouden gezien noch gehoord moeten worden. Dat is de enige goede basis voor het gezinsleven. Moeders zijn anders. Moeders zijn schatten. *werpt zich in een stoel, pakt een krant en begint te lezen*

Lord Caversham op

lord caversham Wel, sir, wat doe je hier? Zoals gewoonlijk je tijd verlummelen, neem ik aan?

arthur werpt de krant neer en staat op Mijn beste vader, als men iemand een bezoek brengt, is dat met het doel andermans tijd te verlummelen, niet zijn eigen.

lord caversham Heb je nagedacht over wat ik gisteravond tegen je zei?

arthur Ik heb over niets anders nagedacht.

lord caversham Alreeds verloofd?

arthur *vriendelijk* Nog niet, maar ik hoop het voor de lunch te zijn.

lord caversham *snijdend* Je kunt wel tot het diner nemen, als je dat beter uitkomt.

arthur Afschuwelijk bedankt, maar ik denk eerder dat ik voor de lunch verloofd ben.

lord caversham Humpf! Weet nooit wanneer je ernstig bent of niet.

arthur Ik ook niet, vader.

een pauze

lord caversham Ik neem aan dat je vanochtend The Times hebt gelezen?

arthur *luchtigjes* The Times? In geen tijden gelezen. Ik lees alleen The Morning Post. Het enige wat je moet weten over het leven is waar de gravinnen uithangen, al het andere is nogal demoraliserend.

lord caversham Bedoel je dat je het hoofd-artikel in The Times over Robert Chilterns carrière niet hebt gelezen?

arthur Goeie hemel! Nee. Wat staat erin?

lord caversham Wat zou erin moeten staan, sir? Niets dan goeds, natuurlijk. Chilterns toespraak over dat Argentijnse Kanaal-plan was één van de fraaiste staaltjes welsprekendheid ooit in de Kamer ten beste gegeven sinds Canning.

arthur Ah! Canning? Ken ik niet. Nooit willen kennen. En heeft... heeft Chiltern het plan gesteund?

lord caversham Gesteund? Je kent hem slecht. Verdraaid, hij heeft het vierkant afgewezen, samen met het hele stelsel van politieke financiering. Deze toespraak is het keerpunt in zijn carrière, zoals The Times benadrukt. Je zou dat artikel moeten lezen, jongen. *slaat The Times open* "Robert Chiltern... snelste stijger onder onze jonge politici... Briljant spreker... Vlekkeloze carrière... Geroemd om zijn integere aard... Vertegenwoordigt het beste wat Englands politiek te bieden heeft... Nobel contrast met de lakse moraal die zo gangbaar is onder buitenlandse politici." Dat zullen ze van jou nooit zeggen, jongen.

arthur Ik hoop oprecht van niet, vader. Maar, ik ben verrukt over wat je over Robert vertelt, hartelijk verrukt. Het toont dat hij kloten heeft.

lord caversham Hij heeft meer dan kloten, sir, hij heeft karakter.

arthur Ah! Geef mij maar kloden. Dat is tegenwoordig minder gewoontjes dan karakter.

lord caversham Ik wou dat jij in het parlement ging, sir.

arthur Mijn beste vader, alleen mensen die er saai uitzien komen het Lagerhuis binnen, en alleen mensen die saai zijn, zullen er ooit succes hebben.

lord caversham Waarom probeer je niet iets nuttigs te doen met je leven?

arthur Daar ben ik veel te jong voor.

lord caversham *knorrig* Ik haat die aanstellerij van de jeugd, sir. Die is tegenwoordig veel te overheersend.

arthur Jeugd is geen aanstellerij. Jeugd is een kunst.

lord caversham Waarom doe je die knappe Miss Mabel geen aanzoek?

arthur Ik ben nogal nerveus van aard, vooral 's morgens.

lord caversham Ik neem aan dat er niet de minste kans is dat ze je neemt.

arthur Ik weet niet hoe de weddenschappen staan vandaag.

lord caversham Als ze ja tegen je zegt is ze de knapste idioot in Engeland.

arthur Dat is precies waarmee ik wil trouwen. Een verstandige vrouw zou me binnen zes maanden in een staat van absolute waanzin brengen.

lord caversham Je verdient haar niet, sir.

arthur Mijn beste vader, als wij mannen de vrouwen zouden trouwen die we verdienden, zou het er slecht voor ons uitzien.

Mabel op

mabel Oh!... Hoe maakt u het, Lord Caversham? Ik hoop dat het goed gaat met Lady Caversham?

lord caversham Met Lady Caversham gaat het zoals gewoonlijk, zoals gewoonlijk.

arthur Goedemorgen, Mabel!

mabel *merkt Arthur in het geheel niet op, en richt zich uitsluitend tot Lord Caversham* En Lady Cavershams mutsen... gaat het daar wat beter mee?

lord caversham Die hebben een ernstige terugval gehad, moet ik tot mijn spijt zeggen.

arthur Goedemorgen, Mabel!

mabel *tot Lord Caversham* Ik hoop toch niet dat er een operatie nodig is.

lord caversham *glimlacht om haar brutaliteit* Zo ja, dan zullen we Lady Caversham moeten verdoven. Anders staat ze nooit toe dat er een veer wordt aangeraakt.

arthur *met toenemende nadruk* Goedemorgen, Mabel!

mabel *draait zich om met geveinsde verrassing* O, ben je hier? Je snapt natuurlijk wel dat ik nooit meer tegen je praat nadat je je afspraak hebt gebroken.

arthur O, alsjeblieft zeg dat niet. Je bent het enige wezen in Londen waarvan ik wil dat ze naar me luistert.

mabel Arthur, ik geloof nooit een woord van wat jij of ik tegen elkaar zeggen.

lord caversham Je hebt volkomen gelijk, kindje, volkomen gelijk... wat hem betreft, bedoel ik.

mabel Denkt u dat u uw zoon zich wat beter kunt laten gedragen, af en toe? Gewoon voor de verandering.

lord caversham Ik moet tot mijn spijt zeggen, Miss Mabel, dat ik in het geheel geen invloed heb op mijn zoon. Ik wou dat ik die had. Want had ik die, dan wist ik wel wat ik hem zou laten doen.

mabel Ik vrees dat hij één van die vreselijk zwakke karakters is die niet gevoelig zijn voor beïnvloeding.

lord caversham Hij is erg harteloos, erg harteloos.

arthur Ik heb de indruk dat ik hier overbodig ben.

mabel Het is heel goed voor je om overbodig te zijn, en te weten wat mensen achter je rug over je zeggen.

arthur Ik wil helemaal niet weten wat mensen achter mijn rug over me zeggen. Dan word ik veel te verwaand.

lord caversham Na zoiets, kindje, moet ik echt afscheid nemen.

mabel Oh! U laat me toch niet alleen met Arthur? Vooral zo vroeg op de dag.

lord caversham Ik vrees dat ik hem niet kan meenemen naar Downing Street. Vandaag ontvangt de minister-president geen werklozen.

Hij schudt Mabel de hand, neemt zijn hoed en stok, en vertrekt, met een afkeurende afscheidsblik aan het adres van Arthur. Mabel pakt rozen en

begint ze te schikken in een vaas op de tafel.

mabel Mensen die hun afspraken in het park niet nakomen zijn afschuwelijk.

arthur Verachtelijk.

mabel Ik ben blij dat je het toegeeft. Maar ik wou dat je er niet zo tevreden over uitzag.

arthur Ik kan er niets aan doen. Ik zie er altijd tevreden uit als ik bij jou ben.

mabel *triest* Dan neem ik aan dat het mijn plicht is bij je te blijven?

arthur Natuurlijk.

mabel Maar, ik houd me nooit aan mijn plichten, uit principe. Daar word ik depressief van. Dus vrees ik dat ik je moet verlaten.

arthur Alsjeblieft niet, Mabel. Ik heb je iets heel persoonlijks te vragen.

mabel *verrukt* Oh! Is het een aanzoek?

arthur *enigzins uit het lood* Wel, ja, dat is het – ik moet zeggen dat dat het is.

mabel *met een zucht van blijdschap* Ik ben zo blij. Dat is de tweede vandaag.

arthur *verontwaardigd* De tweede vandaag? Welke verwaande zak is zo brutaal geweest om je een aanzoek te durven doen, voordat ik je een aanzoek had gedaan?

mabel Tommy Trafford, natuurlijk. Het is een van Tommy's aanzoeksdagen. Tijdens het seizoen doet hij me altijd aanzoeken op dinsdag en donderdag.

arthur Je hebt hem niet geaccepteerd, hoop ik?

mabel Het is mijn gewoonte Tommy altijd af te wijzen. Dat is waarom hij aanzoeken blijft doen. Toen je vanmorgen niet kwam opdagen, had ik natuurlijk bijna ja gezegd. Het zou een goed lesje zijn geweest voor hem en voor jou als ik dat had gedaan. Het zou jullie allebei wat manieren hebben bijgebracht.

arthur Oh! Tommy Trafford. Tommy is een suffe sukkel. Ik hou van je.

mabel Dat weet ik. En ik vind dat je dat wel wat eerder had mogen melden. Ik weet zeker dat ik je volop gelegenheid heb gegeven.

arthur Mabel, wees serieus. Wees alsjeblieft serieus.

mabel Ah! Zoiets zegt een man altijd tegen een meisje voor hij met haar getrouwd is. Hij zegt het nooit erna.

arthur *pakt haar hand* Mabel, ik heb je gezegd dat ik van je hou. Kan je niet een beetje van me terughouden?

mabel Jij gekke Arthur! Als je ook maar iets wist van... ook maar iets, wat je niet doet, dan zou je weten dat ik tot over mijn oren op je ben. Iedereen in Londen weet het behalve jij. Het is een openbaar schandaal tot hoever over mijn oren ik op je ben. Ik heb de afgelopen zes maanden de hele society over mijn oren verteld dat ik zo op je ben. Het verbaast me dat je nog met me wilt praten. Van mijn reputatie is niets meer over. Ten minste, ik voel me zo gelukkig dat ik bijna zeker weet dat ik geen reputatie meer over heb.

Arthur vangt haar in zijn armen en kust haar. Dan volgt er een gelukzalige pauze

arthur Liefste! Weet je dat ik doodsbang was dat je me zou afwijzen!

mabel *kijkt naar hem op* Maar je bent nog nooit door iemand afgewezen, Arthur, of wel? Ik kan me niet voorstellen dat iemand jou zou afwijzen.

arthur *na haar opnieuw gekust te hebben* Ik ben natuurlijk bij lange na niet goed genoeg voor jou, Mabel.

mabel *vlijt zich tegen hem aan* Gelukkig maar, lieverd. Ik was bang van wel.

arthur *na enige aarzeling* En ik ben... ik ben iets ouder dan dertig.

mabel Lieverd, je ziet er weken jonger uit dan dat.

arthur *opgetogen* Wat lief van je om dat te zeggen!... En het is wel zo eerlijk je te vertellen dat ik buitensporig extravagant ben.

mabel Maar dat ben ik ook, Arthur. Dus daar worden we het zeker over eens. En nu moet ik naar Gertrude toe.

arthur Moet dat echt? *kust haar*

mabel Ja.

arthur Zeg haar dan dat ik haar persoonlijk wil spreken. Ik wacht hier al de hele ochtend om haar of Robert te zien.

mabel Bedoel je dat je hier niet speciaal bent gekomen om me een aanzoek te doen?

arthur *trionfantelijk* Nee, dat was een vlaag van genialiteit.

mabel Je eerste.

arthur *vastberaden* Mijn laatste.

mabel Ik ben blij dat te horen. Nou, niet bewegen. Ik ben binnen vijf

minuten terug. En niet voor verleidingen vallen terwijl ik weg ben.
arthur Lieve Mabel, als je weg bent, zijn die er niet. Daarom ben ik vreselijk afhankelijk van je.

Gertrude op

gertrude Goedemorgen, lieverd! Wat zie je er stralend uit!

mabel Wat zie je bleek, Gertrude! En wat staat je dat goed.

gertrude Goedemorgen, Arthur!

arthur *buigt* Goedemorgen, Gertrude!

mabel *terzijde tegen Arthur* Ik ben in de broeikas, onder de tweede palmboom links.

arthur Tweede links?

mabel *met een blik van geveinsde verrassing* Ja, de gebruikelijke palmboom. *blaast hem een kus toe, ongezien door Gertrude, en gaat af*

arthur Gertrude, ik heb je een zekere hoeveelheid zeer goed nieuws te vertellen. Gisteravond heeft Laura Roberts brief aan mij gegeven, en ik heb hem verbrand. Robert is gered.

gertrude *landt op de sofa* Gered! Oh! Daar ben ik zo blij om. Wat ben je een goede vriend voor hem – voor ons.

arthur Er is nu nog maar één persoon waarvan je zou kunnen zeggen dat die in gevaar is.

gertrude Wie is dat?

arthur *gaat naast haar zitten* Jij.

gertrude Ik! In gevaar! Wat bedoel je?

arthur Gevaar is een te groot woord. Het is een woord dat ik niet had moeten gebruiken. Maar ik geef toe dat ik je iets moet vertellen dat pijnlijk voor je kan zijn, dat vreselijk pijnlijk is voor mij. Gisteravond heb je me een erg mooie, vrouwelijke brief geschreven, waarin je me om hulp vraagt. Je schreef me als één van je oudste vrienden, als één van de oudste vrienden van je man. Laura heeft die brief uit mijn kamer gestolen.

gertrude Wel, wat heeft zij eraan? Waarom zou zij die niet mogen hebben?

arthur *staat op* Gertrude, ik zal volkomen duidelijk tegen je zijn. Laura interpreteert de brief op een bepaalde manier en is van plan hem aan je man te sturen.

gertrude Maar hoe kan ze die brief dan interpreteren?... O! Niet dat!

Niet dat! Als ik in – in problemen... je hulp nodig heb... kan je volledig vertrouwen... stel voor naar je toe te komen... dat je raad kunt geven... me helpen... O! Bestaan er zulke afschuwelijke vrouwen?... En ze is van plan hem aan mijn man te sturen? Vertel me wat er is gebeurd. Vertel me alles wat er is gebeurd.

arthur Laura zat verborgen in een kamer naast mijn bibliotheek, zonder dat ik het wist. Ik dacht dat jij degene was die in die kamer op me zat te wachten. Robert kwam onverwacht langs. In die kamer viel een stoel of iets dergelijks om. Hij drong naar binnen, en hij ontdekte haar. We kregen een vreselijke scène. Ik dacht nog steeds dat jij het was. Hij ging woedend weg. Uiteindelijk kreeg Laura je brief in handen – ze stal hem, wanneer of hoe weet ik niet.

gertrude Hoe laat was dat?

arthur Om half elf. Ik stel voor dat we Robert alles nu meteen vertellen.

gertrude *kijkt hem met aan verschrikking grenzende verbijstering aan* Wil je dat ik Robert vertel dat de vrouw die jij verwachtte niet Laura was, maar ikzelf? Dat je dacht dat ik het was die verborgen zat in een kamer in jouw huis, om half elf 's avonds? Wil je dat ik hem dat vertel?

arthur Het lijkt me beter dat hij de hele waarheid kent.

gertrude *staat op* O, dat kan ik niet, dat kan ik niet!

arthur Mag ik het doen?

gertrude Nee.

arthur *ernstig* Je hebt ongelijk, Gertrude.

gertrude Nee. Die brief moet worden onderschept. Dat is alles. Maar hoe kan ik dat doen? Er komen de hele dag brieven voor hem binnen. Zijn secretarissen openen ze en geven ze aan hem. Ik durf de bediendes niet te vragen me zijn brieven te geven. Dat kan niet. O! Waarom zeg je niet wat ik moet doen?

arthur Wees alsjeblieft kalm, Gertrude, en geef antwoord op de vragen die ik je ga stellen. Je zei dat zijn secretarissen zijn brieven openen.

gertrude Ja.

arthur Wie is er vandaag bij hem? Mister Trafford?

gertrude Nee. Mister Montford, denk ik.

arthur Kun je hem vertrouwen?

gertrude *met een wanhopig gebaar* O! Hoe weet ik dat?

arthur Zou hij doen wat je hem vraagt?

gertrude Ik denk het.

arthur Jouw brief was geschreven op roze papier. Hij zou hem kunnen herkennen zonder hem te lezen, nietwaar?

gertrude Dat neem ik aan.

arthur Is hij nu in huis?

gertrude Ja.

arthur Dan ga ik zelf naar hem toe, en zeg hem dat er vandaag een zekere brief, geschreven op roze papier, naar Robert wordt verstuurd, die hem onder geen beding mag bereiken. *gaat naar de deur, en opent die* O! Robert komt de trap op met de brief in zijn hand. Hij heeft hem al bereikt.

gertrude *met een kreet van pijn* O! Je hebt zijn leven gered, maar wat heb je met het mijne gedaan?

Robert op. Hij heeft de brief in zijn hand, en leest hem. Hij gaat op zijn vrouw af, zonder de aanwezigheid van Arthur op te merken.

robert 'Ik heb je nodig. Ik vertrouw je. Ik kom naar je toe. Gertrude.' Oh, mijn lief! Is dit waar? Vertrouw je me echt, en heb je me nodig? Als dat zo is, had ik naar jou toe moeten komen, en jij me niet moeten schrijven dat je naar mij toe komt. Deze brief, Gertrude, geeft me het gevoel dat niets in de wereld me nog kwaad kan doen. Heb je me nodig, Gertrude? *Arthur, ongezien door Robert, maakt een smekend gebaar naar haar om mee te gaan in de situatie en Roberts vergissing.*

gertrude Ja.

robert Vertrouw je me, Gertrude?

gertrude Ja.

robert Ah! Waarom heb je er niet bij geschreven dat je van me hield?

gertrude *neemt zijn hand* Omdat ik van je hield.

Arthur gaat naar de broeikas.

robert *kust haar* Gertrude, je weet niet wat ik voel. Toen Montford mij je brief over mijn bureau toeschoof – hij had hem denk ik bij vergissing geopend, zonder naar het handschrift op de enveloppe te kijken – en ik hem las – o! kon het me niet schelen wat voor vernedering of straf me te wachten staat, ik dacht alleen dat je nog van me hield.

gertrude Er wacht je geen vernedering, en ook geen publieke schande. Laura heeft het document dat in haar bezit was aan Arthur gegeven, en hij heeft het vernietigd.

robert Weet je dat zeker, Gertrude?

gertrude Ja, Arthur heeft het me net verteld.

robert Dan ben ik gered! O! Wat fantastisch om gered te zijn! Twee dagen heb ik in doodsangst geleefd. Nu ben ik gered. Hoe heeft Arthur mijn brief vernietigd? Vertel.

gertrude Hij heeft hem verbrand.

robert Ik wou dat ik die jeugdzonde van me in rook had zien opgaan. Hoeveel mannen zijn er tegenwoordig niet die hun verleden het liefst voor hun ogen in rook zouden zien opgaan! Is Arthur er nog?

gertrude Ja, hij zit in de broeikas.

robert Ik ben zo blij dat ik gisteravond die toespraak heb gehouden in de Kamer, zo blij. Ik dacht dat publieke schande het gevolg zou zijn. Maar dat was niet zo.

gertrude Publieke faam was het gevolg.

robert Ik denk het. Ik vrees het, bijna. Want hoewel ik niet meer bang hoef te zijn ontmaskerd te worden, hoewel ieder bewijs tegen mij is vernietigd, denk ik, Gertrude... denk ik dat ik me terug zal moeten trekken uit de politiek?

Hij kijkt bezorgd naar zijn vrouw.

gertrude *gretig* O ja, Robert, dat moet je doen. Het is je plicht dat te doen.

robert Dat is veel om te verliezen.

gertrude Nee, er zal veel zijn te winnen.

Robert loopt de kamer op en neer met een gekwelde uitdrukking. Dan gaat hij naar zijn vrouw toe, en legt zijn hand op haar schouder.

robert En zou je gelukkig zijn om ergens alleen met mij te leven, misschien in het buitenland, of op het platteland ver weg van Londen, weg van het openbare leven? Zou je daar geen spijt van hebben?

gertrude O! Geen enkele, Robert.

robert *triest* En je ambities voor mij? Je had grote plannen met me.

gertrude O! Mijn ambitie! Die heb ik nu niet meer, behalve dat we van elkaar zullen houden. Het was jouw ambitie die je op het verkeerde pad bracht. Laten we het niet over ambitie hebben.

Arthur keert terug uit de broeikas, lijkt erg tevreden met zichzelf, en met een volkomen nieuw knoopsgatsruikertje dat iemand voor hem heeft gemaakt.

robert *loopt op hem af* Arthur ik moet je bedanken voor wat je voor mij hebt gedaan. Ik weet niet hoe ik je kan terugbetalen. *schudt hem de hand*

arthur Beste kerel, dat zal ik je meteen vertellen. Op dit ogenblik, onder de gebruikelijke palmboom... ik bedoel in de broeikas.

Mason komt binnen

mason Lord Caversham.

arthur Die voortreffelijke vader van mij maakt er echt een gewoonte van om precies op het verkeerde moment binnen te komen. Dat is erg harteloos van hem, erg harteloos.

Lord Caversham komt binnen. Mason vertrekt.

lord caversham Goedemorgen, Gertrude. Mijn warmste felicitaties Chiltern, voor je briljante speech van gisteravond. Ik kom juist van de premier, en je krijgt de vrijgekomen zetel in het kabinet.

robert *met een vrolijke, trotse blik* Een zetel in het kabinet?

lord caversham Ja. Hier is de brief van de premier. *geeft de brief*

robert *pakt de brief en leest 'm* Een zetel in het kabinet!

lord caversham Vast en zeker, en je verdient hem ook. Je hebt alles wat we in de politiek nodig nodig hebben. Een opgeruimd karakter, een sterk moreel gevoel, verheven principes. *tegen Arthur* Alles wat jij niet hebt, sir, en nooit zult krijgen.

arthur Ik hou niet van principes, vader. Ik prefereer vooroordelen.

Robert staat op het punt het aanbod van de premier aan te nemen, wanneer zijn vrouw hem met haar heldere, oprechte ogen aankijkt. Hij realiseert zich op dat moment dat 't onmogelijk is.

robert Ik kan dit aanbod niet aannemen, Lord Caversham. Ik heb besloten het af te slaan.

lord caversham Het af te slaan, sir?

robert Ik ben van plan mij per direct terug te trekken uit de politiek.

lord caversham *kwaaig* Een zetel in het kabinet weigeren, en je terugtrekken uit de politiek? Nog nooit in mijn hele bestaan zulke vervloekte nonsens gehoord. Neem mij niet kwalijk, Gertrude. Chiltern, neem mij niet kwalijk. *tegen Arthur* Sta niet zo te grijnzen, jongen.

arthur Nee, vader.

lord caversham Gertrude, je bent een verstandige vrouw, de meest verstandige vrouw van Londen, de meest verstandige vrouw die ik ken.

Zou je zo vriendelijk willen zijn je man te weerhouden dingen te doen die zo... dingen te zeggen die zo... Zou je dat alstublieft willen doen, Gertrude.

gertrude Ik vind dat mijn man de juiste beslissing heeft genomen, Lord Caversham. Ik sta achter hem.

lord caversham Je staat achter hem? Mijn hemel!

gertrude *pakt de hand van haar man* Ik bewonder hem erom. Ik bewonder hem enorm. Ik heb hem nooit eerder zo bewonderd. Hij is beter dan ik voor mogelijk had gehouden. *tegen haar man* Je gaat toch zeker een brief aan de premier schrijven? Niet aarzelen, Robert.

robert *enigszins verbitterd* Ik geloof dat ik hem beter meteen kan schrijven. Zo'n aanbod wordt niet herhaald. Je moet me een moment verexcuseren, Lord Caversham.

gertrude Ik ga mee, toch Robert?

robert Ja, Gertrude.

Gertrude gaat met hem weg.

lord caversham Wat is er met deze familie aan de hand? Iets fout hier, hè? *slaat zacht op zijn voorhoofd* Idiotie. Erfelijk, waarschijnlijk. Allebei nog wel. Zowel vrouw als echtgenoot. Erg treurig. Erg treurig, ja. En ze stammen niet eens af van een oude tak. Begrijp het niet.

arthur Het heeft niets met idiotie te maken, vader. Dat verzeker ik je.

lord caversham Wat is het dan, sir?

arthur *na enige aarzeling* Wel, het is wat tegenwoordig een hoog moreel besef wordt genoemd, vader. Dat is alles.

lord caversham Haat die modieuze termen. Vijftig jaar geleden noemden wij dat idiotie. 'k Zal hier niet langer blijven.

arthur *pakt zijn arm* Kom even mee, hierheen, vader. Derde palmboom links, de gebruikelijke palmboom.

lord caversham Wat, sir?

arthur Neem me niet kwalijk vader, ik was het vergeten. De broeikas, vader, de broeikas – er is daar iemand met wie ik wil dat je gaat praten.

lord caversham Waarover?

arthur Over mij, vader.

lord caversham *brommig* Niet bepaald een onderwerp waarbij veel welsprekendheid mogelijk is.

arthur Nee, vader, maar de dame is net als ik. Ze geeft niet veel om de

welsprekendheid van anderen. Ze vindt dat nogal lawaaiig.

Lord Caversham gaat de broeikas binnen. Gertrude komt binnen.

arthur Gertrude, waarom speel je met Laura's kaarten?

gertrude *verbaasd* Ik begrijp je niet.

arthur Laura deed een poging je man te ruïneren. Door hem uit de politiek te verdrijven of door hem een oneervolle positie te laten innemen. Van die laatste tragedie heb je hem gered. Nu dring je hem de eerste op. Waarom zou je hem aandoen wat Laura probeerde, maar niet lukte.

gertrude Arthur?

arthur *bereidt zich voor op een grote krachtinspanning, en betoont zich de filosoof die onder de dandy verborgen is* Gertrude, sta mij toe. Je

schreef mij gisteravond een brief waarin je zei dat je mij vertrouwde en mijn hulp nodig had. Nu is het moment waarop je mijn hulp echt nodig hebt, nu is het tijd waarop je mij moet vertrouwen, vertrouwen op mijn raad en oordeel. Je houdt van Robert. Wil je zijn liefde voor jou doden? Wat voor bestaan zal hij hebben als je hem berooft van de vruchten van zijn ambitie, als je hem het genot van een grootse politieke carrière ontnemt, als je de deur naar het openbare leven voor hem sluit, als je hem veroordeelt tot onvruchtbare mislukking, hij die gemaakt is voor triomf en succes? Vrouwen zijn er niet om ons te veroordelen, maar om ons te vergeven wanneer we vergeving nodig hebben. Genade is hun missie. Waarom zou je hem geselen voor een stommitieit, van voor hij je kende, voor hij zichzelf kende? Het leven van een man heeft meer waarde dan het leven van een vrouw. Het heeft een hoger doel, een wijder bereik, grotere ambities. Het leven van een vrouw beweegt op golven van emotie. Het leven van een man schrijdt voort langs een intellectuele lijn. Maak geen verschrikkelijke fout, Gertrude. Een vrouw die de liefde van een man kan behouden, en hem in ruil kan liefhebben, doet alles wat de wereld van een vrouw vraagt, of zou moeten vragen.

gertrude *verward en aarzelend* Maar het is mijn man zelf die zich uit de politiek wil terugtrekken. Hij ziet het als zijn plicht. Hij was de eerste die dat zei.

arthur Liever dan jouw liefde verliezen, zou Robert alles doen, zijn hele carrière verwoesten, zoals hij dat op het punt staat te doen. Hij brengt voor jou een verschrikkelijk offer. Neem mijn raad aan, Gertrude, en

aanvaard zo'n groot offer niet. Als je dat wel doet, zal je voor de rest van je leven bitter berouw hebben. Wij mannen en vrouwen zijn niet gemaakt om zulke offers van elkaar te aanvaarden. We zijn ze niet waard. Bovendien, Robert is al voldoende gestraft.

gertrude Wij zijn beiden gestraft. Ik heb hem te hoog aangeschreven.
arthur *met een sterk gevoel van medeleven in zijn stem* Schrijf hem om die reden dan niet af. Als hij van zijn voetstuk is gevallen, sleep hem dan niet door het slijk. Mislukken is het ergste dat Robert kan overkomen. Macht is zijn lust en leven. Hij zou alles verliezen, zelfs de macht om lief te hebben. Het lot van je man ligt in jouw handen, de liefde van je man ligt in jouw handen. Verspeel ze niet allebei.

Robert komt binnen.

robert Gertrude, hier is de eerste opzet van mijn brief. Zal ik je 'm voorlezen?

gertrude Laat zien.

Robert geeft haar de brief. Ze leest hem en dan, met een hevig gepassioneerd gebaar, verscheurt ze hem.

robert Wat doe je?

gertrude Het leven van een man is van meer waarde dan dat van een vrouw. Het heeft een hoger doel, een wijder bereik, grotere ambitie. Onze levens bewegen op golven van emotie. Het leven van een man schrijdt voort langs een intellectuele lijn. Ik heb dit alles, en nog veel meer, zojuist van Arthur geleerd. Ik zal jouw leven niet vergooien, en ik zal niet toestaan dat jij je leven vergooit als offer voor mij, een zinloos offer.

robert Gertrude! Gertrude!

gertrude Jij kunt vergeten. Mannen vergeten gemakkelijk. En ik vergeef. Zo helpen vrouwen de wereld. Dat zie ik nu.

robert *overvallen door diepe emotie omhelst hij haar* Mijn vrouw! Mijn vrouw! *tegen Arthur* Arthur, het lijkt erop dat ik voor eeuwig bij je in het krijt sta.

arthur Lieve hemel nee, Robert. Niet bij mij. Bij Gertrude.

robert Ik heb zoveel aan je te danken. En vertel me nu wat je mij wilde vragen op het moment dat Lord Caversham binnenkwam.

arthur Robert, je bent je zusters voogd, en ik wil je toestemming om met haar te trouwen. Dat is alles.

gertrude O, ik ben zo blij! Ik ben zo blij! *schudt Arthur de hand*
arthur Dank je, Gertrude.

robert *met een verwarde blik* Mijn zus jouw vrouw?

arthur Ja.

robert *spreekt met grote vastberadenheid* Arthur, het spijt me zeer, maar daar kan geen sprake van zijn. Ik moet denken aan Mabels toekomstig geluk. En ik denk niet dat haar geluk bij jou in veilige handen is. En ik kan haar niet laten opofferen.

arthur Opofferen!

robert Ja, volledig opofferen. Liefdeloze huwelijken zijn verschrikkelijk. Maar er is één ding erger dan een volkomen liefdeloos huwelijk. Een huwelijk waar wèl liefde is, maar slechts van één kant. Vertrouwen, maar slechts van één kant. Toewijding, maar slechts van één kant, en waarbij één van de twee harten zo goed als zeker wordt gebroken.

arthur Maar ik hou van Mabel. Er is geen plaats in mijn leven voor een andere vrouw.

gertrude Robert, als zij van elkaar houden, waarom zouden ze dan niet met elkaar mogen trouwen?

robert Arthur kan Mabel niet de liefde geven die ze verdient.

arthur Wat voor reden heb je om dat te zeggen?

robert *na een pauze* Moet ik jou dat nog vertellen?

arthur Ja, zeker.

robert Zoals je wilt. Toen ik gisteravond bij je was, vond ik Laura verstopt in een van jouw kamers. Het was tussen tien en elf uur 's avonds. Ik wil er verder niets over zeggen. Jouw verhouding met Laura heeft, zoals ik gisteravond tegen je zei, in 't geheel niets met mij te maken. Ik weet dat je verloofd bent geweest met haar. De aantrekkingskracht die zij toen op je uitoefende, lijkt te zijn teruggekeerd. Je sprak gisterenavond over haar als over een zuivere, smetteloze vrouw, een vrouw die jij respecteert en vereert. Dat mag zo zijn. Maar ik kan het leven van mijn zuster niet in jouw handen leggen. Dat zou verkeerd zijn van mij. Het zou onrechtvaardig zijn, schandelijk onrechtvaardig tegenover haar.

arthur Ik heb niets meer te zeggen.

gertrude Robert, het was niet Laura die Arthur gisteravond verwachtte.

robert Niet Laura. Wie dan wel?

arthur *waarschuwend* Gertrude.

gertrude Het was je eigen vrouw. Robert, gisterenmiddag zei Arthur mij dat als ik ooit in moeilijkheden was, ik bij hem terecht kon voor hulp, omdat hij onze oudste en beste vriend is. Later, na die verschrikkelijke scène in deze kamer, schreef ik hem dat ik hem vertrouwde, dat ik hem nodig had, dat ik naar hem toe kwam voor hulp en goede raad.

Robert haalt de brief uit zijn zak

Ja, die brief. Ik ben uiteindelijk niet naar Arthur gegaan. Ik voelde dat alleen van onszelf hulp kan komen. Mijn trots gaf me die gedachte in. Laura ging wel. Ze stal mijn brief en stuurde hem vanmorgen anoniem naar jou, zodat je zou denken... O, Robert, ik kan je niet zeggen wat zij je wilde laten denken...

robert Wat? Was ik in jouw ogen zo diep gezonken dat je dacht dat ik zelfs maar een moment zou kunnen twifelen aan jouw goedheid?

Gertrude, Gertrude, je bent voor mij het zuivere symbool van alle goede dingen, en zonde zou jou nooit kunnen besmetten. Arthur, je kunt naar Mabel toegaan, en ik wens je veel geluk. O! Wacht even. Deze brief is aan niemand gericht. De briljante Laura Cheveley lijkt dat niet in de gaten te hebben gehad. Daar moet een naam staan.

gertrude Ik schrijf jouw naam erboven. Jij bent het die ik vertrouw en nodig heb. Jou en niemand anders.

arthur Nou, Gertrude, eerlijk gezegd vind ik dat ik mijn eigen brief terug zou moeten krijgen.

gertrude *glimlachend* Nee, jij krijgt Mabel. *pakt de brief en schrijft de naam van haar man*

arthur Wel, ik hoop dat ze niet van gedachten is veranderd. Het is bijna twintig minuten geleden dat ik haar voor het laatst heb gezien.

Mabel en Lord Caversham komen binnen

mabel Arthur, ik vind de conversatie met je vader veel leerzamer dan met jou. Ik zal voortaan alleen nog met Lord Caversham praten, en steeds onder de gebruikelijke palmboom.

arthur Lieveling. *kust haar*

lord caversham *zichtbaar van zijn stuk gebracht* Wat heeft dit te betekenen, meneer? Je gaat mij toch niet vertellen dat deze charmante, slimme jonge vrouw zo stupide is geweest om jou aan te nemen?

arthur Zeker wel, vader. En Chiltern is zo verstandig geweest de zetel in

het kabinet aan te nemen.

lord caversham Ik ben zeer blij dat te horen, Chiltern... mijn felicitaties, sir. Als dit land niet naar de filistijnen of naar de radicalen gaat, zullen we jou ooit als premier hebben.

Mason komt binnen.

mason De lunch staat op de tafel, mevrouw.

Mason gaat weg.

mabel U blijft toch zeker lunchen, Lord Caversham?

lord caversham Met plezier, en daarna rijd ik je naar Downing Street, Chiltern. Je hebt een grote toekomst voor je, een grote toekomst. *tegen Arthur* Wou dat ik van jou hetzelfde kon zeggen, meneer. Maar jouw carrière zal volledig huiselijk zijn.

arthur Ja, vader, die hou ik graag huiselijk.

lord caversham En als je voor deze jonge-dame niet een ideale echtgenoot bent, draai ik de geldkraan dicht.

mabel Een ideale echtgenoot. O, ik denk niet dat ik dat prettig zou vinden. Het klinkt als iets uit de andere wereld.

lord caversham Wat moet hij dan voor je zijn, liefje?

mabel Hij mag zijn wat hij wil. Het enige dat ik wil is... is... o! een echte vrouw voor hem zijn.

lord caversham Op mijn woord, daar zit veel gezond verstand in, Gertrude.

Ze vertrekken allemaal behalve Robert. Hij zijgt in een stoel, in gedachten verzonken. Na een tijdje komt Gertrude terug om hem te zoeken.

gertrude *leunt over de rug van de stoel* Kom je niet, Robert?

robert *pakt haar hand* Gertrude, hou je van mij uit liefde, of is het louter medelijden?

gertrude *kust hem* Liefde, Robert. Liefde, en liefde alleen. Voor ons allebei begint een nieuw leven.

doek valt definitief

Met *De ideale ernst of het belang van een echtgenoot* presenteerden 't Barre Land en De Onderneming (nu: Compagnie Marius) een combinatie van twee komedies van Oscar Wilde: *Een ideale echtgenoot* en *Het belang van ernst*. De première vond plaats op 21 maart 2003 in Theater Kikker in Utrecht.

met: Vincent van den Berg, Margijn Bosch, Jacob Derwig, Anouk Driessen, Waas Gramser, Peter Kolpa, Martijn Nieuwerf, Ingejan Ligthart Schenk, Kris van Trier, Czeslaw de Wijs, Michiel Johannes Jansen (decor) en Emilie Timmermans (kostuums)

www.barreland.nl

www.marius.be

De twee stukken van Oscar Wilde worden nu afzonderlijk in boekvorm uitgegeven, de gespeelde montage is te vinden in de digitale bibliotheek.

Oscar Wilde (1854-1900) was een Ierse toneelschrijver, schrijver en dichter, die bijna zijn hele leven in Engeland woonde. Hij studeerde klassieke talen in Dublin en vervolgde zijn studie in Oxford. Daar werd hij vooral bekend door zijn rol in de esthetische en decadente beweging, als groot voorstander van het *l'art pour l'art*-principe. Na zijn studie begon hij met het schrijven van toneelstukken, later schreef hij ook romans en werden zijn gedichten gebundeld.

Werk

Vera; or, The Nihilists – 1882

The Duchess of Padua – 1883

The Picture of Dorian Gray – 1891

Salomé* –1893

Comedies of Society

Lady Windemere's Fan –1892

A Woman of no Importance – 1893

An Ideal Husband* – 1895

The Importance of being Earnest* – 1895

't Barre Land is een toneelspelersgezelschap dat in 1990 is opgericht. Het richt zich op progressief repertoire-onderzoek dat vaak begint met het maken van een eigen vertaling.

Martijn Nieuwerf (Den Haag, 1966) studeerde in 1994 af aan de Amsterdamse Toneelschool.

In 1990 was hij één van de oprichters van 't Barre Land, waar hij tot 2013 aan verbonden was. Sindsdien speelt hij in voorstellingen bij uiteenlopende gezelschappen als HNT, Theater Utrecht, Oostpool, Berg en Bos, NNT, DeLaMar en Bellevue. Van zijn hand verschenen vertalingen van onder anderen Oscar Wilde, Georges Perec, Arthur Schnitzler, Goethe en Tom Stoppard.